

Západočeská univerzita v Plzni
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA MATEMATIKY, FYZIKY A TECHNICKÉ VÝCHOVY

PRAKTICKÉ VYUČOVÁNÍ A ODBORNÝ VÝCVIK VE VZTAHU K UPLATNĚNÍ
STUDENTŮ VOŠ V PRAXI
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Radislava Marková
Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
léta studia (2009 - 2012)

Vedoucí práce: *PaedDr. Petr Mach, CSc.*

Plzeň, březen 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň,

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Chtěla bych vyjádřit své poděkování vedoucímu mé bakalářské práce panu PaedDr. Petru Machovi CSc. za jeho cenné rady a připomínky.

.....

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO OBORU DIPLOMOVANÝ ZUBNÍ TECHNIK	8
1.1 PROFIL ABSOLVENTA.....	8
1.2 MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ ABSOLVENTA	10
1.3 PODMÍNKY PŘIJETÍ	10
1.4 PODMÍNKY, KTERÉ STUDENT MUSÍ SPLNIT V PRŮBĚHU VZDĚLÁVÁNÍ A PŘI JEHO UKONČENÍ	11
1.4.1 Absolventské práce.....	11
2 VZDĚLÁVACÍ CÍLE ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ	13
2.1 VZDĚLÁVACÍ CÍLE PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ A ODBORNÉHO VÝCVIKU.....	14
2.1.1 Praktické vyučování ve školní laboratoři	14
2.1.2 Vyučovací metody používané v praktickém vyučování	16
2.1.3 Organizační formy používané v praktickém vyučování	22
2.1.4 Odborná praxe v zubních laboratořích.....	27
3 POŽADAVKY KLADE NÉ NA UČITELE PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ	29
3.1 KOMPETENCE UČITELE	32
3.1.1 Standardy výkonu učitelské profese.....	33
3.1.2 Učitel je členem týmu.....	34
4 SYSTÉMY VZDĚLÁVÁNÍ OBORU ZUBNÍ TECHNIK V NĚKTERÝCH STÁTECH EVROPY	35
4.1 STRUKTURA VZDĚLÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	36
4.2 STRUKTURA VZDĚLÁNÍ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE.....	36
4.3 STRUKTURA VZDĚLÁVÁNÍ V MAĎARSKU	36
4.4 STRUKTURA VZDĚLÁVÁNÍ V RAKOUSKU	37
4.5 STRUKTURA VZDĚLÁVÁNÍ VE SPOLKOVÉ REPUBLICE NĚMECKO	37
PRAKTICKÁ ČÁST	39
5 ÚVOD DO PROBLEMATIKY.....	39
5.1 CÍLE VÝZKUMU, STANOVENÍ HYPOTÉZ	39
5.1.1 Dotazníkové šetření.....	39
5.1.2 Cíle a hypotézy strukturovaného rozhovoru se školitelkami SOP	40
5.2 POUŽITÉ METODY	41
5.2.1 Struktura a velikost vzorků respondentů	41
5.2.2 Průběh průzkumu	41
5.2.3 Interpretace výsledků nestandardizovaného dotazníku pro dvě skupiny absolventů VOŠ a ověření hypotéz	42
5.2.4 Interpretace výsledků rozhovoru se školitelkami SOP	53
6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI	56
ZÁVĚR.....	59
SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	62
SEZNAM PŘÍLOH	63
RESUMÉ	64

Úvod

Téma mé bakalářské práce je „**Praktické vyučování a odborný výcvik ve vztahu k uplatnění studentů VOŠ v praxi.**“ Vybrala jsem si je proto, že v roce 2012 uplyne 20 let od založení vyšší odborné zdravotnické školy, na které působím jako odborná učitelka praktického vyučování oboru Diplomovaný zubní technik. Přestože za toto období absolvovalo tento obor téměř 300 studentů, v širším povědomí laické veřejnosti patří tato profese k málo známým. Pacient, jež navštíví ordinaci zubního lékaře a potřebuje protetické ošetření většinou netuší, že existuje ještě někdo, kdo má zásadní vliv na jeho budoucí vzhled. Je to právě zubní technik, který se svou kreativitou podílí na obnově mastikace¹ a fonace² pacienta. Pro práci technika je tedy naprostou nezbytností manuální dovednost a prostorové vidění, které umožní vytvořit takovou zubní náhradu, která bude začleněna do chrupu pacienta k jeho úplné spokojenosti. Při velmi progresivním vývoji nových technologií a materiálů ve stomatologii je v současné době nutností, aby byl zubní technik nejen manuálně zručný, ale i dostatečně odborně vzdělaný.

Chtěla bych, aby tato práce byla jakousi analýzou odborné přípravy našich studentů, jejich kompetencí z hlediska didakticko-pedagogických aspektů a uplatnění na trhu práce. Naprosto klíčová je v tomto studijním oboru odborná praxe. Spolu s tímto faktem jsou neméně důležité znalosti teoretické, a proto u nás fungují mezipředmětové vazby.

V teoretické části se budu věnovat charakteristice oboru Diplomovaný zubní technik na Vyšší odborné škole zdravotnické v Plzni a pro srovnání zde uvedu systémy vzdělávání v některých státech Evropy.

Tématem mojí praktické části bude problematika vstupu absolventů do světa práce, neboť tato důležitá životní etapa významným způsobem ovlivňuje nejenom budoucí pracovní kariéru, ale i celkovou kvalitu života. To, jak je absolvent při hledání zaměstnání úspěšný či neúspěšný, může mít značný dopad na jeho celkový přístup k práci a motivaci se aktivně zapojit do pracovního života. Chtěla bych tímto šetřením získat

¹ žvýkání, kousání

² tvoření, nebo vydávání hlasu

informace o profesním směřování absolventů naší školy a jejich zpětnému pohledu na studium na vyšší odborné škole. Toto hodnocení bude jistě ovlivněno pracovním uplatněním jednotlivých absolventů. Ti, kteří mohou uplatnit své získané kompetence v oboru, budou hodnotit lépe, než ti, kteří se realizují v jiné profesi, či studiu odlišného zaměření. Mým dalším cílem je zjištění spokojenosti absolventů v jejich dalším působení. Předpokládám, že budou spokojeni z hlediska zajímavosti profese, ale méně po stránce finanční.

Aby byl přechod absolventů ze školy na trh práce co nejplynulejší, je nezbytné, aby schopnosti, dovednosti a znalosti absolventů získané v průběhu vzdělávání byly v souladu s požadavky a potřebami zaměstnavatelů. Jejich názory tvoří obsah rozhovoru. V rozhovoru se školitelkami (zaměstnavatelkami) bych se chtěla dozvědět jejich názor na úroveň vědomostních a praktických dovedností studentů, na systém vzdělávání zubních techniků v České republice a na možnosti uplatnění absolventů na pracovním trhu. Předpokládám, že podle jejich mínění je úroveň kompetencí absolventů na průměrné úrovni. Dalším mým předpokladem je fakt, že studenti mají zájem o práci na souvislé odborné praxi, ale po ukončení školy hledají uplatnění v jiných oborech, nebo v dalším studiu na vysoké škole. Jako poslední cíl mého šetření je získání informací na prestiž povolání Diplomovaný zubní technik. Zároveň si potvrdím či vyvrátím jednotlivé předpoklady.

Chtěla bych, aby výsledky mého empirického šetření byly využity pro pedagogickou praxi, jež povede k získání požadovaných kompetencí absolventů VOŠ a tím i k vytvoření lepších předpokladů pro jejich uplatnění v praxi. Pro zjišťování těchto dat jsem zvolila metodu nestandardizovaného dotazníku a neformálního rozhovoru.

V závěru uvedu celkové shrnutí obou částí bakalářské práce.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO OBORU DIPLOMOVANÝ ZUBNÍ TECHNIK

Tříleté vyšší odborné studium je ukončené absolutoriem a zaměřené na přípravu kvalifikovaných odborníků pro práci v zubních laboratořích státních i nestátních zdravotnických zařízeních. Absolventi tohoto studia najdou uplatnění v zubních laboratořích stomatologických klinik, soukromých laboratořích, výzkumných ústavech nebo firmách zabývajících se výrobou a distribucí stomatologických materiálů, přístrojů a nástrojů. Po doplnění pedagogického vzdělání získají i způsobilost k výkonu povolání odborného učitele pro obor Zubní technik.

1.1 PROFIL ABSOLVENTA

Absolvent vzdělávacího programu je připraven k výkonu práce zdravotnického pracovníka, který samostatně vykonává činnost v rámci léčebné a preventivní péče v rozsahu své odborné působnosti stanovené zákonem č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání. Absolvent je vzděláván tak, aby získal širší obecnější vzdělání z oblasti humanitních oborů a odborné vědomosti, dovednosti a návyky důležité pro další vzdělávání a uplatnění na trhu práce. Má předpoklady pro samostatné zvládnutí řídicí práce, pro vedení asistenta zubního technika, pro spolupráci s pracovníky týmu stomatologických pracovišť ve zdravotnictví i pro další osobní profesní růst. Absolvent je cíleně připravován tak, aby kvalitou své práce a svými postoji přispíval ke zvyšování prestiže zubního technika.

V OBLASTI VÝKONU PROFESE JE ABSOLVENT PŘIPRAVEN PRO:

- zhotovování zubních náhrad, ortodontických³ pomůcek a dalších stomatologických výrobků i provádění jejich oprav,
- zpracování všech hlavních a pomocných stomatologických materiálů užívaných v zubním lékařství,

³ obor zabývající se studiem a léčením nepravidelností chrupu

- obsluhu zdravotnických přístrojů a ostatních zařízení zubní laboratoře, včetně jejich údržby,
- podílení se na přejímání, kontrole a uložení zdravotnických prostředků a na zajištění jejich dostatečné zásoby,
- poskytnutí předlékařské první pomoci (v rozsahu odborné způsobilosti) a spolupráci při lékařské první pomoci, pro racionální jednání v situacích obecného (veřejného) ohrožení.

Absolvent je vzděláván tak, aby:

- *„si osvojil odborné vědomosti, dovednosti a postupy nezbytné pro zodpovědné vykonávání práce v zubní laboratoři,*
- *se vyjadřoval přesně a terminologicky správně v odborné komunikaci, rozuměl základní latinské terminologii,*
- *měl přehled o organizaci a řízení zdravotnictví, o nových trendech v péči o zdraví obyvatelstva, znal programy na podporu zdraví obyvatelstva,*
- *dodržoval standardy odborných pracovních postupů, požadavky na hygienu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci v laboratoři a protipožární předpisy,*
- *dovedl vhodným způsobem komunikovat s klienty s ohledem na jejich věk, typ osobnosti a zdravotní stav,*
- *dodržoval etické zásady a požadavky na ochranu informací a ochranu osobnosti,*
- *uměl si zorganizovat práci, pracovat samostatně i v týmu,*
- *pracoval svědomitě a dbal na kvalitu své práce, choval se hospodárně a ekologicky,*
- *dodržoval základní pracovněprávní předpisy a požadavky na výkon pracovních činností zubního technika,*
- *osvojil si dovednosti potřebné pro seberegulaci a sebehodnocení, pro upevňování svého zdraví a zvládnání náročných pracovních a životních situací,*

- *aktivně zvyšoval svoji odbornost formou školení a kurzů, sledoval odborné informace a uměl s nimi efektivně pracovat,*
- *byl schopen uplatnit se na trhu práce a aktivně rozhodovat o své profesní kariéře.“*

(Vzdělávací program Diplomovaný zubní technik 53-44-N/11 Vyšší odborná škola zdravotnická, managementu a veřejnosprávních studií Plzeň)

1.2 MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ ABSOLVENTA

Absolvent vzdělávacího programu se může dále vzdělávat v rámci dalšího vzdělávání zdravotnických pracovníků v odborných kurzech pro zdravotnické pracovníky nebo studiem na vysokých školách. Absolvent se uplatní na stomatologických pracovištích nemocnic, klinik a soukromých zubních laboratořích. Dále se může uplatnit ve výzkumu, výrobě a propagaci protetických materiálů odborných firem. Absolvent má právo používat titul DiS.⁴, rovněž obdrží diplom absolventa vyšší odborné školy a Europass⁵, který jej opravňuje k výkonu povolání v celé Evropské unii.

1.3 PODMÍNKY PŘIJETÍ

Do 1. ročníku tříletého vzdělání v programu diplomovaný zubní technik na vyšších odborných školách se přijímají uchazeči, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou, kteří splnili kritéria stanovená ředitelem školy a kteří rovněž splnili podmínky zdravotní způsobilosti dle nařízení vlády č. 224/2007 Sb., (Příloha č. 2 k nařízení vlády č. 689/2004 Sb. – 4, 7a, 8a, 9a, 16, 23)

- *„prognosticky závažná onemocnění omezující funkce horních nebo dolních končetin (poruchy hrubé i jemné motoriky) v případě, že je nezbytné postupovat podle § 67 odst. 2 věta druhá školského zákona),*
- *prognosticky závažná chronická onemocnění kůže a spojivek včetně onemocnění alergických, pokud při praktickém vyučování nelze vyloučit silné znečištění kůže nebo kontakt s alergizujícími látkami,*

⁴ Diplomovaný specialista

⁵ Europass je jednotným celoevropským souborem dokladů o dosaženém vzdělání

- *prognosticky závažná chronická onemocnění dýchacích cest a plic včetně onemocnění alergických, pokud nelze při praktickém vyučování vyloučit dráždivé a alergizující látky, činnosti ve vysoce prašném prostředí,*
- *přecitlivělost na alergizující látky používané při praktickém vyučování,*
- *prognosticky závažné poruchy mechanismu imunity,*
- *závažné duševní nemoci a poruchy chování.“*

(Vzdělávací program Diplomovaný zubní technik 53-44-N/11 Vyšší odborná škola zdravotnická, managementu a veřejnosprávních studií Plzeň)

1.4 PODMÍNKY, KTERÉ STUDENT MUSÍ SPLNIT V PRŮBĚHU VZDĚLÁVÁNÍ A PŘI JEHO UKONČENÍ

Povinnosti, které musí student splnit v průběhu v průběhu vzdělávání určuje učební plán, jež je v souladu se vzdělávacím programem (úspěšné uzavření všech ročníků, tj. úspěšné ukončení všech předmětů, které byly předepsány učebním plánem pro první až třetí ročník) a dosažení potřebných kreditních bodů.

Úspěšné vykonání absolutoria, jehož součástí je obhajoba absolventské práce, zkouška z cizího jazyka a zkouška z odborných předmětů (stomatologie, stomatologická protetika a protetické technologie).

1.4.1 Absolventské práce

Cílem absolventské práce je ověřování vědomostí a dovedností, které student získal v průběhu vzdělávání a zároveň schopností studenta využít tyto vědomosti a dovednosti při řešení konkrétních problémů v odborné praxi.

Téma absolventské práce, jež má být zpracováno, je ústředním bodem, kolem něhož student shromažďuje poznatkový materiál, provádí jeho analýzu, vytřídění, promýšlí metodiku, sbírá empirická data, konfrontuje svoje poznatky a výsledky jiných autorů a následně takto získané výsledky písemně formuluje. Výběr tématu práce lze provést na základě vlastního návrhu studenta, aktuální potřeby praxe (např. klinického pracoviště), či nabídky témat školy.

Absolventská práce je zadávána v měsíci březnu letního období druhého ročníku a student ji musí odevzdat do konce března následujícího roku. Pracuje pod dohledem svého vedoucího práce a je mu přidělen oponent. Během měsíce dubna oba vypracují hodnotící posudek a své případné připomínky. Student je tedy zná a může na ně reagovat při své prezentaci v průběhu absoloria.

2 VZDĚLÁVACÍ CÍLE ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ

Absolvent:

- „osvojí si vybrané poznatky z anatomie, fyziologie a patologie především orofaciálního⁶ systému, umí je aplikovat v problematice stomatologické protetiky
- ovládá aktivně alespoň jeden cizí jazyk, je schopen využívat jej pro řešení standardních i atypických profesních řečových situací a pro získávání odborných informací,
- rozumí základní latinské terminologii, vyjadřuje se o odborných záležitostech přesně, věcně a jazykově správně,
- chápe sociální, demografické, ekonomické a další souvislosti péče o veřejné zdraví,
- zná základní nástroje managementu a řízení kvality, umí je aplikovat při řízení zubní laboratoře,
- zná systém zdravotní péče v ČR ve srovnání se zahraničím, hlavní cíle, zásady a nástroje zdravotní a sociální politiky,
- dovede využívat vědomostí a dovedností z psychologie ke zvládnutí náročných situací v zubní laboratoři po psychické stránce,
- umí aplikovat zásady péče o zdraví a správné životosprávy v osobním životě, aktivně usiluje o zdokonalování své tělesné zdatnosti,
- má základní znalosti o fungování demokratické společnosti a o evropské integraci, osvojil si vědomosti a dovednosti potřebné k aktivnímu občanskému životu,
- osvojí si základní poznatky z ekonomiky potřebné pro porozumění fungování tržního hospodářství, umí je vhodně využívat v pracovním i osobním životě,
- využívá pro osobní, pracovní účely i jako zdroj informací prostředky informačních a komunikačních technologií,

⁶ týkající se oblasti úst a obličeje

- *je připraven a ochoten se dále vzdělávat, formulovat, obhajovat prezentovat svoje odborné názory a postoje.*
- *pracovat ekonomicky a ekologicky,*
- *uvědomit si význam osobní a týmové práce v zubní laboratoři a v ordinaci,*
- *respektovat zásady bezpečnosti práce, ochrany zdraví a pracovního prostředí v laboratoři.“*

(Vzdělávací program Diplomovaný zubní technik 53-44-N/11 Vyšší odborná škola zdravotnická, managementu a veřejnosprávních studií Plzeň)

2.1 VZDĚLÁVACÍ CÍLE PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ A ODBORNÉHO VÝCVIKU

2.1.1 Praktické vyučování ve školní laboratoři



Obr. 1 Výuka ve školní laboratoři

Stěžejním předmětem oboru Diplomovaný zubní technik je Zhotovování stomatologických protéz. Tento předmět poskytuje studentům důležité znalosti potřebné pro praktické zhotovení protetických náhrad, utváří a prohlubuje manuální dovednosti, na nichž je založena většina činností budoucího technika. Výuka probíhá čtyři měsíce v zimním období a tři měsíce v letním období, vždy paralelně ve dvou školních

zubních laboratořích. Hodinová dotace jednotlivých ročníků je velmi rozsáhlá, a tak zde probíhá výuka denně od 7.00 – 18.00 hod. Práce v laboratoři má svá specifika a nelze ji tedy organizovat v klasických učebních prostorách. Výuka je realizována v šesti či sedmi hodinových blocích. Studenti používají při praktickém vyučování ochranný pracovní oděv i obuv. Výuková náplň každého semestru je rozdělena do několika menších časových úseků, ve kterých musí studenti zhotovit daný stomatologický výrobek. Celky jsou voleny s ohledem na časovou náročnost zhotovované práce. V první vyučovací hodině každého tématického celku jsou studenti seznámeni formou prezentace, výkladu a dalších

názorných pomůcek s danou problematikou. V navazujících odborných předmětech mají odpřednesenu vyučujícími (lékaři) veškerou teorii, týkající se tohoto problému. Proto se studenti mohou aktivně účastnit těchto hodin a přispívat svými dotazy k pochopení prezentovaného pracovního postupu. Poté se ročník rozdělí na dvě pracovní skupiny, kde pod vedením svého učitele započnou s výrobou náhrady. V dalších hodinách studenti pracují částečně samostatně, pod trvalým dohledem vyučujícího. Samozřejmě je nutné studentům průběžně kontrolovat a opravovat nesprávné technologické postupy, neboť jde o práci náročnou na přesnost a precizní provedení. Proto si studenti musí osvojit perfektní pracovní postupy, které je dovedou k dokonalým výrobkům.

Výuka směřuje k rozvoji těchto **klíčových kompetencí**⁷:

- osvojit si pracovní a technologické postupy k výrobě stomatologických náhrad,
- využívat mezipředmětových vztahů,
- samostatně zacházet s nástroji a přístroji,
- pracovat ekonomicky a ekologicky,
- uvědomit si význam osobní a týmové práce v zubní laboratoři a v ordinaci,
- respektovat zásady bezpečnosti práce, ochrany zdraví a pracovního prostředí v laboratoři.

Po absolvování modulu náš student dokáže vytvářet funkční stomatologické protézy všech typů s respektováním hygienických a estetických zásad včetně jejich oprav. Uplatňuje při práci znalosti získané v teoretických předmětech, ovládá technologii zpracování všech protetických materiálů. Klasifikuje individuální defekty chrupu a navrhuje řešení náročnějších protetických náhrad. Je schopen čerpat nové informace a

⁷

Tyto klíčové kompetence představují specifické dovednosti, které jsou nezbytné pro uplatnění diplomovaných zubních techniků v praxi. Proto zařazujeme cíleně do výuky činnosti a situace, které směřují k rozvoji těchto kompetencí, které umožňují absolventům pružněji reagovat na vývoj v oboru a na trhu práce, a tím i na potřebu dále se vzdělávat a vytvářet kvalifikační předpoklady pro uplatnění v pracovním životě.

aplikovat je v praxi. Kriticky hodnotí výsledky svojí práce, hospodaří úsporně s materiály, energií a zručně zachází s pracovními pomůckami, přístroji a dalším vybavením laboratoře. Dodržuje zásady bezpečné práce a hygieny.

Aby absolventi naší školy byli schopni dostát nárokům budoucích zaměstnavatelů, snažíme se zavádět do praktické výuky nejnovější dostupné technologie zpracování materiálů určených k výrobě stomatologických náhrad. V uplynulých pěti letech jsme zařadili do výuky celokeramické systémy⁸ (jako první škola v České republice), foliovou techniku zhotovení dentálních dlah, fotokompozitní⁹ fazetovací materiály¹⁰. Umožňujeme studentům docházet do zubní laboratoře vybavené CAD/CAM¹¹ systémem.

2.1.2 Vyučovací metody používané v praktickém vyučování

Výukové metody patří mezi základní kategorie školní didaktiky. Jedná se o koordinovaný systém činností učitele a studentů, který je zaměřen na dosažení výchovně vzdělávacích cílů a dodržení didaktických zásad. Existuje velká škála výukových metod. Tyto se od sebe v určitých aspektech mohou velmi lišit, v jiných mohou být velmi podobné. Pro každého učitele je důležité mít přehled o variantách výukových metod, ze kterých může volit, aby tvořivým způsobem co nejlépe ztvárnil vlastní výuku a dosáhl tak co nejefektivněji stanovených cílů. Pro volbu výukových metod jsou rovněž významné prostředky a pomůcky, jež má učitel k dispozici a zkušenosti a styl učitelovy práce.

Kritéria výběru vyučovacích metod

Mají-li splnit očekávané požadavky, je třeba respektovat kritéria optimálního výběru metod výuky:

- zákonitosti výchovně vzdělávacího procesu a z nich vyplývající vyučovací zásady,
- cíle a úkoly výuky,

⁸ celokeramické fixní náhrady s zirkonovou konstrukcí

⁹ plasty polymerující světlem

¹⁰ fazetovací materiály jsou určeny pro kombinované fixní náhrady – kov/plast, kov/keramika

¹¹ CAD/CAM (systém používaný pro výrobu, kdy návrh výrobku a řízení výroby probíhá pomocí počítače)

CAD „Computer Aided Desing“ neboli počítačem podporované navrhování

CAM „Computer Aided Manufacturing“ což je počítačem řízená výroba

- obsah a metody daného oboru a vyučovacího předmětu (tématu),
- učební možnosti studentů, jejich předpoklady:
- věkové (fyzické a psychické),
- úroveň jejich připravenosti (vzdělávací a výchovné),
- zvláštnosti třídního kolektivu,
- zvláštnosti vnějších podmínek (geografické, pracovní prostředí, vybavení školy, organizační formy vyučování),
- předpoklady učitelů:
- o jejich předcházející zkušenosti,
- o úrovni teoretické a praktické přípravy,
- o schopnosti ovládnout určité metody, prostředky,
- o osobní vlastnosti. (<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1305>)

Při praktickém vyučování se uplatní nejlépe metody názorně demonstrační a dovednostně praktické, spolu s metodami slovními. Důležitým prvkem v poznávacím procesu je princip názornosti, který vyplývá z poznávání skutečných jevů a věcí, tedy na vnímání. Zakladatelem slovně názorného vyučování byl J. A. Komenský, který poukazoval na to, že by se při vzdělávání měla současně zapojit mysl, ruka, cit a vůle. Podstatou je poznávání skutečných jevů a věcí, tedy vnímání. Zásada názornosti patří k nejstarším didaktickým metodám.

VÝKLAD, VYSVĚTLOVÁNÍ, neboli stručné vysvětlení pracovní činnosti patří k častým vyučovacím metodám, používá se v situacích, kdy se učitel nemůže opřít o předchozí žákovské zkušenosti. Vysvětlování pomůže žákovi pochopit podstatu jevů, nebo funkci předmětu a osvojit si ji. Schopnost učitele srozumitelně a výstižně vysvětlovat učivo patří k jeho základním kompetencím.

VIDEOPROJEKCE, PREZENTACE – jsou to prostředky k dosažení cílů výuky, patří do skupiny materiálních didaktických prostředků. V úvodu každého tematického celku jsou studenti seznámeni formou prezentace s celým pracovním postupem při zhotovování konkrétní kazuistiky pacienta. K tomuto účelu je školní laboratoř vybavena promítacím plátnem,

dataprojektorem a notebookem. Presentaci doprovází podrobný komentář vyučujícího, který reaguje ihned na dotazy studentů.

DEMONSTROVÁNÍ, při kterém se představují předměty, procesy, činnosti, má v historii velkou tradici. Lze při ní použít dvourozměrné názorné pomůcky statického charakteru (obrazový materiál, grafy, fotografie, diapozitivy), či dynamického (film, video). Výhoda filmové ukázky pracovního postupu spočívá v tom, že při něm mohou být použity dokonalé pomůcky nebo přístroje, které jsou jinak pro školu nedostupné. Demonstrační metoda by neměla znamenat pasivní prohlížení předváděného objektu, ale naopak by měla směřovat k aktivním postojům. Poskytuje studentům příležitost učit se jevy pozorovat a vyvozovat závěry ze zjištěných faktů. Součástí metody předvádění je také souběžné pozorování a vnímání. Studenti často vnímají povrchně, proto je třeba pozorování soustavně procvičovat. Výcvik provádíme ve čtyřech etapách – celkové postžení objektu, jeho analýza, zapojení do souvislostí a myšlenkové zpracování. Na celkové úspěšnosti demonstrace se podílí slovní doprovod učitele. Metodu předvádění a pozorování je vhodné použít v úvodu nového tematického celku, kdy se studenti učí pozorovat a zapamatovat si jednotlivé předváděné úkony.

INSTRUKTÁŽ – je jednou ze základních prostředků učitele odborného výcviku a uplatňuje se zejména při vytváření a rozvíjení různých druhů kompetencí, zejména motorických, ale i pracovních, technických a sociálních. Podstatou této metody je slovní popis, jenž je vhodné doprovodit názorným předváděním, které slovní pokyny konkretizuje. Nejprve si stanovím cíl práce, kterou budou studenti vykonávat, objasním její význam, smysl a uplatnění v praxi. Instruktaž je vlastně teoretický úvod k praktické činnosti. Po ní hned následují první pokusy činnosti, které byla instruktaž přípravou. V této fázi podám studentům další nezbytná vysvětlení. Instruktaže mohou být slovní či písemné. Podle zařazení do vyučovacího nebo pracovního procesu odlišujeme instruktaž úvodní, průběžnou a závěrečnou.

Při instruktaži dochází k předávání obsahu učiva studentům a současně i k počátečnímu osvojování učiva. Působí vždy na několik smyslů studenta současně a

vyžaduje od něj pozornost a soustředěnost. Měla by být rovněž přiměřená obsahově i časově. K základním druhům instruktáže patří slovní instruktáž, jež bývá prezentována buď jako auditivní instrukce nebo instrukce textová. Spojení verbálních a statických obrazových instrukcí do textové podoby vytváří instruktáž písemnou (návod). Využívá se spíše u méně náročných pohybových činností, nebo u činností, které si studenti již částečně osvojili. Forma a rozsah obrázkových instrukcí v instruktážních návodech je závislá na náročnosti činnosti. Osvědčené jsou moderní audiovizuální prostředky, jež prezentují statický obraz dynamickým obrazem (film). U náročnějších pohybových a pracovních činností je účinná instruktáž založená na hmatových a pohybových instrukcích.

Aby byla metoda účinná, je vhodné ji rozdělit do tří částí:

Úvodní instruktáž – „*metodicky nejnáročnější, zařazuje se vždy na začátek nového tematického celku nebo na začátek učebního dne s novým učivem*“ (Čadílek, 2005, s. 69).

Zahajují stanovením cíle tematického celku nebo vyučovacího bloku, motivací zdůvodněním důležitosti a rozsahu nové pracovní činnosti. Zároveň si ověřují teoretické znalosti studentů, které jsou bezprostředně potřebné pro novou pracovní činnost.

„*Poté následuje těžiště úvodní instruktáže – předvedení nové pracovní činnosti*“ (Čadílek, 2005, s. 70). Student po předvedení nových pracovních úkonů učitelem musí získat správnou představu o jejich průběhu a postupu pracovní činnosti. Záleží jen na mě, odborném učiteli, jak přesvědčivě a názorně ukážu pracovní postup, tak studenti vědomě a přesně pochopí a správně budou provádět to, co jim bylo předvedeno.

Pro předvádění se mi osvědčil tento postup:

- zvolím si vhodné místo, aby předváděnou činnost viděli všichni studenti.
- předvádění doprovázím nezbytně nutným výkladem, zdůrazním jen hlavní, nejtypičtější a charakteristické prvky úkonu

- obtížnější činnost předvedu nejprve celou, v normálním pracovním tempu, potom teprve po částech a pomalu a s přesným výkladem
- při předvádění a vysvětlování upozorňuji na možné chyby a nepřesnosti
- po předvedení činnosti nechám studenty samostatně postup zopakovat, přičemž jim radím a upozorňuji je na případné chyby
- abych si ověřila, zda všichni pochopili pracovní postup, kladu kontrolní otázky

Průběžná instruktáž – „zařazuje se dle potřeby v průběhu učebního dne a jejím úkolem je odstranit chyby vyskytující se u více učňů, upřesňuje a sjednocuje pracovní činnosti učňů po určité době nácviku“ (Čadílek, 2005, s. 70).

Při vyskytnutí drobnějších chyb studentů provedu u jejich pracovního stolu instruktáž individuální.

Závěrečná instruktáž – „souhrnné opakování ucelené části učiva – po probrání tématu (po několika učebních dnech), nebo na konci dne po nácviku složitější operace“ (Čadílek, 2005, s. 71).



Obr. 2 Demonstrace metody Flexite

V první části určení studenti zopakují pracovní postup úkonu. Ve druhé, která je součástí každého vyučovacího bloku, zhodnotím výsledky celé skupiny studentů, nebo jednotlivců. Provedu analýzu jejich práce, vyzvednu klady a znovu upozorním na vyskytující se nedostatky. Přestože je instruktáž

nejdůležitějším prostředkem učitele odborného výcviku při vyučování, vymezuji na ni jen čas nezbytně nutný. Neměla by překročit 10 až 15% z celkového času.

PRAKTICKÁ CVIČENÍ – cílem praktického cvičení je získání dovednosti zhotovit všechny typy



Obr. 3 Skenování metodou CAD/CAM

stomatologických náhrad, a proto každý student ve skupině pracuje samostatně na svém výrobku s trvalou pomocí vyučujícího. Ke každému typu vytvářeného výrobku jsou k dispozici studentům hotové modely situací, tak aby si s nimi mohli průběžně porovnávat svůj výrobek.

Procvičování obsahuje napodobování učitele a opakování činnosti pod jeho vedením. Učení pomocí napodobování je jedním z hlavních druhů učení ve škole i mimo ni. **Zdokonalování** probíhá během všech fází, dokud student nedosáhne úrovně pracovního výkonu odpovídající zkušenému technikovi.

KONTROLA A OPRAVA – případné chyby, nedostatky a podněty jsou v průběhu cvičení neustále konzultovány s vyučujícím a opraveny s vysvětlujícím komentářem a ukázkou správného řešení. *„Hlavním cílem je, aby se žák nedopouštěl stejné chyby opakovaně, a tedy aby nedošlo k tomu, že si zafixuje chybné a nikoli správné řešení. Kontrola upozorňuje žáka na věci, které by si měl opravit. Záměrem je naučit žáky, aby si dokázali zkontrolovat a opravit svou vlastní práci. Jakmile jsou toho schopni, znamená to, že si dovednost osvojili.“* (Petty,G. 2006, s. 27) Čím více zodpovědnosti žáci za svoji práci převzou, tím lépe. V počátečním stádiu osvojování nových postupů tato činnost leží především na učiteli, později jsou žáci schopni sami určit chyby, kterých se dopustili.

PRÁCE S TEXTEM – výuková metoda založená na zpracování textových informací, jejichž využití směřuje k osvojení nových poznatků, jejich rozšíření, prohloubení a upevnění. Při učení z textu student uplatňuje různé poznávací operace (vnímání, zapamatování, myšlení, představivost, fantazie). Nutí studenty vyhledávat i jiné informační zdroje než učebnici. Knihovna naší školy je vybavena množstvím odborných časopisů, ve kterých studenti nacházejí zajímavé informace a jsou pro ně i zdrojem inspirace při zpracování absolventské práce. Další možností získání informací je využití počítačů v knihovně a některých učebnách.

SAMOSTATNÉ PRÁCE ŽÁKŮ - na závěr každého dílčího celku student odevzdá hotový výrobek spolu s pracovním protokolem. Ten slouží nejen k sumarizaci poznatků o výrobě protézy, ale vede studenta k logickému utřídění informací. Diplomovaný specialista musí znát jak jednotlivé fáze technologického postupu, tak i indikace a kontraindikace použití. Zde student může zúročit své vědomosti z odborných předmětů Stomatologická protetika a Protetická technologie. Nedílnou součástí protokolu je přehled použitého materiálu a přístrojů.

2.1.3 Organizační formy používané v praktickém vyučování

Organizační formy výuky poskytují vnější podmínky pro uspořádání a řízení vyučovacího procesu v konkrétní edukační situaci. Základní rámec dává výuce prostředí (školní učebna), uspořádání žáků (frontální, individuální a skupinové) a charakter řízení práce žáků (formy s převahou jednostranného řízení práce vyučujícím, formy otevřené-volné). Učitel volí formu výuky v závislosti na cíli své práce, charakteru látky, připravenosti a specifických potřebách studentů a na možnostech, které má ve škole k dispozici.

Organizační formy vyučování lze rozdělit.:

1. podle vztahu k osobnosti studenta (výuka individualizovaná, hromadná)
2. podle charakteru výukového prostředí a organizace práce (výuka v laboratoři, exkurze, domácí úkoly)
3. podle míry povinnosti (povinné, nepovinné, volitelné)

INDIVIDUALIZOVANÁ VÝUKA (každý student pracuje podle svého programu, učitel tuto práci řídí). Umožňuje respektovat individuální rozdíly mezi studenty téže třídy, napomáhá jim získat poznatky vlastním úsilím. Je to motivovaná výuka, neboť student je vnitřně motivován k trvalé a odpovědné učební činnosti. Tento fakt je důležitým rysem osobnosti. Na vnější motivaci se podílí sociální kontrola ostatních spolupracujících studentů a učitel.

VÝUKA V ODBORNÉ UČEBNĚ (školní laboratoři, je dána charakterem pracovní činnosti).



Obr. 4 Závěrečná praktická zkouška DZT 3

VÍCEHODINOVÁ VÝUKOVÁ JEDNOTKA (výukové bloky ve školní laboratoři jsou sedmi, nebo šestihodinové s jednou přestávkou).

ZKRÁCENÁ VÝUKOVÁ JEDNOTKA (práce v terénu, knihovně, školení, kurzy, semináře).

SAMOSTATNÁ PRÁCE STUDENTŮ (případové studie, seminární práce, absolventské práce).



Obr. 5 Exkurze ve firmě Spofa Dental

NÁVŠTĚVY, EXKURZE – jsou to názorně demonstrační formy, z nichž si studenti nejvíce pamatují a zároveň jsou velice užitečné pro vztah učitel – student. Exkurze by měla být plánována tak, aby vhodně navázala na probírané učivo.

Odlišujeme několik typů exkurzí:

- tematická (zaměřená na jedno právě probírané téma)
- komplexní (exkurze, při níž se studenti seznámí s problematikou celého oboru či předmětu)
- exkurze na výstavy, do muzeí, do výroby
- úvodní (před tematickým celkem)
- závěrečná (po tematickém celku)

Z didaktického hlediska lze hovořit o třech etapách exkurze:

1. Přípravná část – příprava, teoretická část probíhající ve škole (seznámení studentů s obsahem a místem exkurze). Tato část je náročná na přípravu učitele, neboť musí zajistit odborného lektora, často i ubytování a dopravu, nastudovat informace v literatuře, na internetu.
2. Provedení exkurze – někdy jí předchází BOZP, neboť může probíhat za plného provozu ve výrobních firmách, kde hrozí nebezpečí úrazu. Je vhodné studenty seznámit s programem exkurze, aby nedocházelo k nejasnostem. Důležitá je volba zkušeného průvodce a zajistit prostor pro dotazy a poznatky účastníků.

(<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1305>)

Zhodnocení a využití exkurze je vhodné zařadit ve vyučování co nejdříve. Kontrola stavu nabytých vědomostí slouží učiteli jako zpětná vazba. Analýza všech poznatků pomůže



Obr. 6 Školení ve firmě VITA SRN

navštěvují speciální klinická pracoviště, jezdí na odborné výstavy. Nejoblíbenější jsou školení ve firmách, zabývajících se vývojem nových technologií.

V uplynulých třech letech měli možnost navštívit firmy vyvíjející keramické materiály v SRN (firma Vita) a Lichtenštejnsku (firma Ivoclar), v letošním roce studenti byli ve firmě Sirona, která je světovou špičkou v technologii CAD/CAM. Zde se mohli zblízka seznámit s nejnovějším trendem ve stomatologii. Spočívá ve vyhodnocování napreparovaných zubních pahýlů pomocí speciálního softwaru, kdy se tyto pahýly zobrazují technikovi v trojrozměrném prostoru a umožní mu optimálně navrhnout budoucí konstrukci fixní náhrady. Tato technologie se uplatní jak v zubní laboratoři, tak

doplnit nedostatky a tak zvýšit celkový efekt exkurze. Na závěr vždy pověřený student vypracuje písemnou zprávu, která se stává součástí portfolia celého oboru.

Exkurze motivují studenty a umožňují, aby do učení a vyučování vstoupil skutečný svět. Proto se naši studenti každý rok zúčastní několika odborných přednášek, kurzů,

zubní ordinaci. Studenti si mohli ve firemní laboratoři zkusit sami navrhnout řešení kazuistik pacienta a byli nadšeni. (viz příloha C, CD ROM)



Obr.7 Skenování CAD/CAM firma Sirona



Obr. 8 Prohlídka expozice ve firmě Sirona

Další důležitou aktivitou jsou soutěže studentů, zubních techniků. Již osmým rokem probíhá při mezinárodní dentální výstavě Pragodent soutěž zubních techniků – studentů Dent Cup. Zde se v mezinárodní konkurenci studentů z Maďarska, Polska, Slovenska, Dánska, Holandska a Německa pokoušejí uspět studenti všech českých zdravotnických škol. V loňském roce se na soutěži podílelo i internetové hodnocení dalšími odborníky z řad zubních techniků a stomatologů, kteří na Pragodentu nebyli. Všechny soutěžní práce byly profesionálně nafoceny a umístěny na webové stránky www.dentcup.cz. Prostřednictvím počítače pak měli zájemci možnost vyhodnotit a

provést vlastní hlasování. Pozitivním činem ze strany organizátorů je navázání spolupráce se Sdružením studentů stomatologie ČR, kteří se intenzivně zajímají o materiály, s nimiž pracují zubní technici, tak i o jejich práci. Současná doba je velmi rychlá a to se projevuje i



v nových progresivních dentálních technologiích. Rychlý nástup CAD/CAM systémů sice zjednodušují pracovní postupy, ale současně kladou vysoké nároky na jejich obsluhu. Ani tyto moderní technologie nenahradí nutnost úzké spolupráce mezi stomatologem a zubním technikem.

Obr. 9 Studentka DZT 3 na soutěži Dent Cup

Technologie, se kterými soutěžící pracují, jsou voleny tak, aby studenti v budoucnu správně vyhodnocovali informace při výběru technologií do svých praxí. Do soutěže jsou proto zapojeni nezávislí odborníci, kteří mohou poskytnout studentům ucelené informace. Všichni naši studenti, kteří se v minulých ročnících zúčastnili, ocenili možnost porovnat svoji práci s ostatními účastníky soutěže. Ceníme si toho, že se studenti naší školy již dvakrát umístili v této soutěži na prvním místě a jednou jsme obsadili čtvrté místo z patnácti zúčastněných. (viz příloha C, CD ROM)



Obr. 10 Student naší školy získal 1. místo v mezinárodní soutěži

2.1.4 Odborná praxe v zubních laboratořích

„Studenti mají povinnost během studia každoročně absolvovat odbornou praxi v zubních laboratořích. Jedná se o souvislou řízenou praxi pod odborným vedením, která je konzultovaná a vyhodnocovaná. Poskytne studentům možnost aplikovat a prohloubit získané vědomosti a dovednosti přímo v provozních podmínkách zubních laboratoří. Přispívá k získání schopností ergonomické organizace práce a rozšiřování komunikativních dovedností, jako plnohodnotného člena pracovního týmu. Praxe plní integrační funkci z hlediska mezipředmětových vztahů a připravuje studenty na výkon povolání diplomovaného zubního technika v zařízeních zhotovujících stomatologické náhrady. Obsah praxe je přizpůsoben zaměření pracoviště. Studenti si osvojí pravidla BOZP a PO.

Student pracuje pod dohledem akreditovaného školitele a výuka směřuje k rozvoji těchto klíčových kompetencí:

- *upevnit a prohloubit odborné vědomosti a dovednosti na konkrétním pracovišti*
- *seznámit se s organizační strukturou a základními činnostmi pracoviště*
- *uplatnit teoretické znalosti a praktické dovednosti*
- *samostatně řešit problémy v pracovním procesu*
- *prověřit schopnost sociální komunikace na pracovišti*
- *hájit práva pacientů, dodržovat mlčenlivost*
- *získat materiály a podklady k absolventské práci“*

(Vzdělávací program Diplomovaný zubní technik 53-44-N/11 Vyšší odborná škola zdravotnická, managementu a veřejnosprávních studií Plzeň)

Odborná praxe se uskutečňuje na smluvním základě mezi školou a pracovištěm. Smlouva stanoví podmínky a obsah praxe. Tato může probíhat skupinově nebo individuálně. Je to výuka v přirozených podmínkách stomatologických pracovišť v přímém kontaktu se zdravotnickým personálem a pacienty. Místo praxe si volí student sám, buď v místě bydliště, nebo cíleně dle svého zájmu o specializaci příslušné laboratoře. Výstupy z odborné praxe nejsou samoučelné. Během praxe mají studenti možnost konzultovat svoji činnost s odborníky na pracovišti a díky této zpětné vazbě dochází u nich k žádoucímu posunu nejen na úrovni odborných dovedností, ale i vnímání sama sebe (je

tato pracovní pozice pro mne vhodná, budu se moci po škole uplatnit). Po ukončení souvislé praxe školitel provede vyhodnocení činnosti studenta a zaznamená jej do deníku odborné praxe. Spolu s tím každý student písemně zdokumentuje průběh svého působení ve firmě. (viz příloha B, CD ROM)

3 POŽADAVKY KLADE NÉ NA UČITELE PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ

Učitel praktického vyučování na vyšší odborné škole musí být především odborníkem ve svém oboru. Má tedy vystudovanou střední zdravotnickou školu, obor Zubní laborant (technik), nebo vyšší odbornou školu zdravotnickou, obor Diplomovaný zubní technik, rovněž musí mít absolvované specializační pomaturitní studium, jež prokáže jeho speciální kompetence v oboru a zároveň dosáhnout pedagogickou způsobilost ve smyslu § 9 zákona č. 563/2004 Sb. a ve smyslu § 1, a § 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb.

Roku 2008 nabył účinnosti zákon č. 189/2008 Sb., kterým byl významně novelizován zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních (plný název: zákon č. 189/2008 Sb. o získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských povolání). Novela se týká především uznávání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání a specializačního vzdělávání, upravuje však nově i způsobilost k výkonu nelékařského výkonu povolání některých nelékařských zdravotnických pracovníků. Výslovně se stanoví povinnost nelékařských zdravotnických pracovníků celoživotně se vzdělávat. Proto již několik let funguje registr zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu povolání bez odborného dohledu a kreditní systém prokazující účast na celoživotním vzdělávání. K tomu musím doplnit, že získání stanoveného počtu kreditů je podmínkou pro vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu a pro přihlášení se k atestační zkoušce. Plnění této povinnosti se prokazuje na základě kreditního systému. Získání stanoveného počtu kreditů je podmínkou pro vydání nebo prodloužení platnosti osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Za období 6 let musí zdravotník (učitel praktického vyučování) získat absolvováním odborných akreditovaných kurzů, publikační aktivitou, nebo pedagogickou činností 40 kreditů.

Tyto se získávají absolvováním odborných seminářů, konferencí nebo publikační či přednáškovou činností. Jestliže zdravotník nezíská požadované množství kreditů, musí prokázat svoji způsobilost přezkoušením před odbornou komisí v NCZO¹².

¹² Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů se sídlem v Brně



MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Datum: 5. 12. 2010
Č. j.: MZDR 46125/2010/VZV

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo zdravotnictví jako orgán věcně příslušný podle ustanovení § 69 ve spojení s ustanovením § 67 zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 96/2004 Sb.“), v souladu s ustanovením § 67 a následující zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), rozhodlo ve věci žádosti o prodloužení osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu v oboru zubní technik evidované pod č.j. MZDR 46125/2010/VZV (dále jen „žádost“), kterou podala dne 25. 6. 2010 paní **Radislava Marková, narozena 27. 4. 1957, trvale bytem alej Svobody 38, 323 00 Plzeň 1-Bolevec, Česká republika** (dále jen „účastnice řízení“), a po provedeném řízení **rozhodlo** takto:

Ministerstvo zdravotnictví prodlužuje platnost osvědčení

k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu v oboru **zubní technik**
pod registračním číslem **016-0063-3474**
na období od **24. 10. 2010 do 23. 10. 2016**.

Odůvodnění:

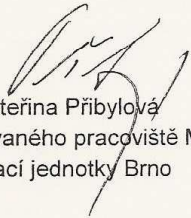
Na základě posouzení předložených dokladů rozhodlo Ministerstvo zdravotnictví tak, jak je uvedeno ve výroku. Tímto rozhodnutím bylo účastnici řízení v plném rozsahu vyhověno a s ohledem na tuto skutečnost není ve smyslu ustanovení § 68 odst. 4 správního řádu třeba odůvodnění rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podle § 152 odst.1 správního řádu podat do 15 dnů ode dne jeho oznámení rozklad u Ministerstva zdravotnictví prostřednictvím detašovaného pracoviště odboru vzdělávání a vědy – Uznávací jednotky Brno. O rozkladu rozhodne ministr zdravotnictví. Lhůta k podání rozkladu počíná běžet dnem následujícím po dni, ve kterém bylo toto rozhodnutí oznámeno.

Za Ministerstvo zdravotnictví




Ing. Kateřina Přibyllová
vedoucí detašovaného pracoviště MZČR
- Uznávací jednotky Brno

Vyřizuje: Jitka Dočkalová, linka: 543 559 555
e-mail: jitka.dockalova@mzcr.cz

Ministerstvo zdravotnictví České republiky
Odbor VZV, oddělení VZV/2,
Uznávací jednotka Brno, Vinařská 6, 603 00 Brno
tel.: +420 543 559 555, e-mail: vzv@mzcr.cz, www.mzcr.cz

V roce 1991 byla provedena J. Pelikánem analýza osobnosti středoškolského učitele. Byly zde posuzovány vztahy mezi souhrnnou úrovní pedagogické práce učitele a charakteristikami jeho osobnosti. Z toho vyplynuly tyto závěry:

„Úroveň pedagogické práce učitele závisí na:

- *stupni míře sociability učitele*
- *typu vzdělání*
- *oblibě ve sboru*
- *interakci se žáky a její úrovni*
- *odbornosti*
- *organizačních schopnostech*
- *míře tvořivosti.*

Nepotvrdily se hypotézy o závislosti úrovně pedagogické práce na:

- *věku učitele*
- *jeho pohlaví*
- *délce pedagogické práce*
- *zdravotním vztahu*
- *stupni neurotičnosti“ (Průcha, J. 2002, s. 193)*

Právě tyto skutečnosti kladou speciální požadavky na učitele praktického vyučování VOŠ. Musí být zkušeným odborníkem a zároveň učitelem. Oproti absolventům pedagogických fakult se může opřít o své dosavadní zkušenosti a znalosti zubního technika ve stomatologické laboratoři, ale úspěšně zvládnout edukaci studentů, tj. motivovat, hodnotit, organizovat práci studentů, udržet kázeň, řešit problémy s pomůckami a materiály, přizpůsobovat se individuálním zvláštnostem studentů je pro něj nová zkušenost.

To co dělá dobrého učitele jsou

3.1 KOMPETENCE UČITELE

Je to soubor profesních dovedností a dispozic, kterými má být vybaven učitel, aby mohl dobře vykonávat své povolání. Britský odborník Ch. Kyriacou (1996 - český překlad) popsal sedm klíčových dovedností, které tvoří obsah pedagogické kompetence učitele. Je to tedy to, co dnešní učitel opravdu dělá a dělat musí:

1. **„Plánování a příprava:** dovednosti podílející se na výběru vzdělávacích cílů dané učební jednotky, volbě cílových dovedností (výstupů), které mají žáci na konci lekce zvládnout, a dovednosti volit nejlepší prostředky pro dosažení těchto cílů.
2. **Realizace vyučovací jednotky:** dovednosti potřebné k úspěšnému zapojení žáků do učební činnosti, obzvláště ve vztahu ke kvalitě vyučování.
3. **Řízení vyučovací jednotky:** dovednosti potřebné k takovému řízení a organizaci studijních činností odehrávajících se během učební jednotky, aby byla udržena pozornost žáků, jejich zájem a aktivní účast na výuce.
4. **Klima třídy:** dovednosti potřebné pro vytvoření a udržení kladných postojů žáků vůči vyučování a jejich motivace k aktivní účasti na probíhajících činnostech.
5. **Kázeň:** dovednosti potřebné k udržení pořádku a k řešení všech projevů nežádoucího chování žáků.
6. **Hodnocení prospěchu žáků:** dovednosti potřebné k hodnocení výsledků žáků aplikované jak při formativním hodnocení (tedy hodnocení s cílem napomoci dalšímu vývoji žáka), tak při hodnocení sumativním (tedy vedení záznamů a formulaci zpráv o dosažených výsledcích).
7. **Reflexe vlastní práce a evaluace:** dovednosti potřebné pro hodnocení (evaluaci) vlastní pedagogické práce s cílem zlepšit svou budoucí činnost. (Kyriacou in Průcha, J. 2002, s. 220)

3.1.1 Standardy výkonu učitelské profese

Profesionalita je i příslušnost k určitému stavu a reprezentování jeho hodnot a étosu tak, aby byl zaručen určitý standard výkonu. Učitel zná předmět, který vyučuje a ví, jak jej vyučovat. Má hlubokou znalost svého předmětu, jeho vnitřní logiky, metod, jak jsou poznatky oboru získávány a jak se uplatňují v praktickém životě, jak je předmět propojen s dalšími obory. Zná a využívá různé metody, pomůcky a didaktické prostředky.

Sebereflexe a sebezdokonalování v pedagogické činnosti učitele

„Sebereflexí rozumíme uvědomování si svých (tj. učitelských) poznatků, zkušeností a prožitků z pedagogické činnosti, zejména z řešení pedagogických situací. (Podle V. Švece in Kalhous, Obst a kol. 2002, s. 108) Sebereflexe tedy plní několik funkcí. Je to zejména **funkce poznávací** (jaký jsem učitel, jak řeším problémy). S tím souvisí i **funkce zpětnovazební** (jak na mé reakce reagují žáci, kolegové). Důležitá je i **funkce rozvíjející** – sebereflexe poskytuje podněty k dalšímu sebezdokonalování. Nezanedbatelná je i **funkce preventivní**, kdy si učitel může promyslet svoje budoucí reakce v určitých situacích a vyhnout se případným konfliktům. Sebereflexe má rovněž **funkce relaxační**, kdy připomínka pozitivních prožitků z pedagogických situací učiteli přináší pocit naplnění a uvolnění.



Obr.12 Praktické vyučování ve školní laboratoři

Metody a techniky sebereflexe:

- sebereflektující otázky
- pozorování vlastní činnosti pomocí zvukového záznamu
- vzájemné hospitace
- rozhovory se studenty
- dotazníky k hodnocení učitelů studenty (autoevaluace)

Poslední dvě zmiňované techniky využíváme k sebereflexi na naší škole. (viz příloha B, CD ROM)

3.1.2 Učitel je členem týmu

Učitel praktického vyučování přispívá k efektivitě práce celé školy spoluprací s ostatními učiteli odborných předmětů na akreditovaném oboru. Usiluje o provázanost předmětů mezi jednotlivými ročníky, spolupracuje s dalšími subjekty, jako jsou školitelé studentů na pravidelných souvislých praxích. Rovněž spolupracuje s odbornými lektory firem, které se zabývají vývojem a výrobou materiálů a technologií používaných v zubních laboratořích. Organizuje exkurze a odborné stáže studentů do firem, kde mají možnost po absolvování získat certifikát o prokázané dovednosti. Ten pak mohou použít ve své následné profesní činnosti. Tyto aktivity jsou velice ceněny a hodnoceny budoucími zaměstnavateli.



Obr. 13 Certifikát o absolvování kurzu pro učitele praktického vyučování Ivoclare Lichtenštejnsko



Obr. 14 Certifikát o absolvování kurzu pro učitele praktického vyučování firmy Renfert SRN

4 SYSTÉMY VZDĚLÁVÁNÍ OBORU ZUBNÍ TECHNIK V NĚKTERÝCH STÁTECH EVROPY

„Vzdělávací systémy v jednotlivých zemích Evropy se od sebe odlišují, a to jak z hlediska své struktury, tak z hlediska svých funkčních parametrů. Tyto odlišnosti způsobují to, že nelze je srovnávat bez nějakého univerzálního nástroje, s jehož dopomocí by bylo možno postihnout nejrůznější vzdělávací systémy na mezinárodní úrovni. V důsledku toho byly ve srovnávací pedagogice vyvinuty dva důležité měřicí nástroje: indikátory vzdělávání a Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED 1997¹³. Je to klasifikace vypracovaná v UNESCO a je závazná i pro Českou republiku. Stanoví šest úrovní vzdělávání, při čemž VOŠ patří do páté úrovně, jako první stupeň terciálního vzdělávání spolu s bakalářským a magisterským studiem. Velmi složitý úkol si stanovila organizace FEPPD¹⁴, jež vyvinula vzdělávací koncepci, která by měla být v budoucnosti realizována ve všech podléhajících se zemích (v současnosti je jich 15) a která se má pokusit o sjednocení norem pro výuku zubních techniků.

Z průzkumu zatím vyplývá, že Chorvatsko, Řecko, Maďarsko a Itálie má pro studium zubního technika jak státní střední školy, tak soukromé. V České republice, Holandsku, Dánsku, Lucembursku a Řecku existují střední odborné školy, i vyšší odborné školy. Bakalářskou formu studia má Slovinsko, Slovensko, Švédsko a Norsko. Absolventi získají kvalifikaci pro práci vedoucího zubního technika, asistenta na vysoké škole a pro vysoce kvalifikované okázalé protetické práce. Nejvyšší formu studia PhD lze vystudovat ve Švédsku.“

KROUPOVÁ, Naděžda. Vzdělávání zubních techniků v Evropě. *komorazt.cz*. Magazín komory zubních techniků ČR [časopis]. 3/2011. Rumburk: Česká stomatologická akademie, 9.9. 2011, s. 18-20. ISSN 1804-3720.

¹³ Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání - ISCED (International Standard Classification of Education) byla vypracována a vydána UNESCO v roce 1976, aby sloužila "jako nástroj vhodný pro shromažďování, zpracování a zpřístupňování vzdělávacích statistik jak v jednotlivých zemích, v listopadu 1997 byly na Generální konferenci UNESCO v Paříži schváleny změny týkající se úrovně vzdělávání i oborů vzdělávání.

¹⁴ Evropská a mezinárodní federace nezávislých zubních techniků a majitelů zubních laboratoří byla založena 1953. Zakládající členové – V. Británie, Itálie, Švýcarsko, Belgie, Dánsko, Lucembursko, Španělsko, Izrael. Česká republika je v kandidující zemi.

4.1 STRUKTURA VZDĚLÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Délka a forma vzdělávání je v tomto oboru realizovaná ve dvou možných formách. První je čtyřleté studium na střední zdravotnické škole, a to v oboru Asistent zubního technik a druhou možností je tříleté pomaturitní studium na vyšší odborné zdravotnické škole, obor Diplomovaný zubní technik. Čtyřleté studium je zakončeno maturitou, ale AZT musí pracovat pod dohledem DZT, nebo akreditovaného zubního technika. AZT je také celoživotně zbaven možnosti absolvovat specializační pomaturitní studium. V ČR je 8 VOŠZ, na nichž lze studovat vyšší formu studia.

(<http://www.vosplzen.cz/>, <http://komorazt.cz/vzdelani/skoly/>)

4.2 STRUKTURA VZDĚLÁNÍ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Na Slovensku existují dvě možnosti studia. První je pomaturitní studium v oboru Zubní technik na SZŠ a v roce 2004 byla otevřena externí i denní forma bakalářského studia na Jesseniovej fakultě Univerzity Komenského v Martine a v roce 2006 externí forma na Vysoké škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislavě. Na této vysoké škole také již několik desítek zubních techniků složilo dokonce magisterské zkoušky v oboru Laboratorní vyšetřovací metody ve zdravotnictví, zaměření Management v zubní technice. Dosažené bakalářské vzdělání zubních techniků má na obou uvedených školách statut mezinárodního vzdělávání a lze jej tedy uplatnit i v zahraničí. Studenti těchto oborů jsou vzdělávání pouze v teoretických předmětech, takže jejich uplatnění je spíše u firem zabývajících se technologiemi ve stomatologii, než v zubní laboratoři.

(<http://komorazt.cz/2011/06bakalarske-studium>,
<http://www.stomateam.cz/index.php?clanek=331>)

4.3 STRUKTURA VZDĚLÁVÁNÍ V MAĎARSKU

Zde se jedná o tříleté vyšší odborné vzdělání zubní technik, jež odpovídá normám EU. Toto studium je realizovatelné dvěma formami. Závěr studia ve školském systému je ukončení zkouškou, která odpovídá složení ukončovací zkoušky modulu. Možná je i forma vyučení se v oboru u zubního technika a pak je podmínkou ukončení, opět složení závěrečné zkoušky potřebného rozsahu modulu a hlavně potvrzení o vykonání praxe

v potřebném rozsahu (do 3000 hodin). U obou forem je poměr teorie a praxe: 25% teorie a 75% praxe, která probíhá na klinických pracovištích nebo v zubních laboratořích (3 dny teoretická výuka a 19 dní praktický výcvik). Po ukončení studia jsou absolventi schopni pracovat bez odborného dohledu. (<http://www.kezmuves-prateru.sulinet.hu>)

4.4 STRUKTURA VZDĚLÁVÁNÍ V RAKOUSKU

Tady je obor organizován jako čtyřletý učební obor zubní technik, jež se skládá z teoretické a praktické části, kdy teorie je vyučována ve škole a praxe se realizuje v zubotechnických zařízeních – v laboratořích. Pro celé Rakousko existuje pouze jedna škola. Studium je ukončeno závěrečnou tovaryšskou zkouškou, která ale neopravňuje zubního technika pracovat bez odborného dohledu. To mu umožní až mistrovská zkouška, již může vykonat po absolvování dalšího studia.

(<http://www.zahntechniker.at>, <http://www.bsltz.at/frameset.html>)

Sedláková, H. *Profesní příprava Asistentů zubního technika a jejich uplatnění v praxi JU České Budějovice*, Pedagogická fakulta 2011 33,35s.)

4.5 STRUKTURA VZDĚLÁVÁNÍ VE SPOLKOVÉ REPUBLICE NĚMECKO

V tomto státě je základní vzdělání desetileté a je ukončeno zkouškou, jež se podobá „malé maturitě“ (klasická maturita se skládá pouze na gymnáziích). Po základní škole následuje odborná škola, obor zubní technik. Studium trvá tři a půl roku a pravidelně se zde střídá teoretická výuka a praktický výcvik. Ten se uskutečňuje buď v zubních laboratořích, nebo na klinických pracovištích a je veden zkušenými techniky. Za vykonanou praxi získají studenti výplatu, která není určena tarifně, ale je pouze doporučena (1. ročník 330€, 2. ročník 490€ a 4. ročník 570€ za rok). Na konci studia složí studenti praktickou a písemnou teoretickou zkoušku, po níž získají výuční list. Pokud chtějí pracovat samostatně, musí ještě absolvovat tzv. mistrovské zkoušky (Meisterprüfung). Tyto lze složit po dvou letech praxe a dalších dvou letech specializačního studia. Stejný systém má rovněž Švýcarsko. (<http://www.ulmato.de/zahntechnikeker.asp>, <http://www2.bibb.de/tools/aab/ao/3031zahn.pdf>, http://www.dentalkompakt-online.de/76_produkliste.htm)

Jak je zřejmé z předchozího textu, systémy vzdělávání v různých státech EU se od sebe značně liší. Někde je to učební obor, jinde vysokoškolská forma studia. Kromě České a Slovenské republiky mají tyto systémy ale jedno společné – velký podíl praktického výcviku přímo v terénu, v zubních laboratořích. Studenti jsou tak záhy konfrontováni s reálnými podmínkami. V České republice sice také absolvují každým rokem souvislou praxi v trvání 10 – 21 dní, ale hlavní rozdíl je v tom, že u nás učíme studenty praktickým dovednostem ve školních laboratořích a v zahraničí se tyto dovednosti učí přímo za provozu ve firmách za mzdu.

Budoucnost ukáže, kudy se bude ubírat studijní obor zubní technik. V období první republiky před 2. světovou válkou existoval v Československé republice učební obor zubní technik. Budoucí technici nabývali své znalosti a dovednosti v soukromých laboratořích. V padesátých a šedesátých letech minulého století se zakládaly na státních středních zdravotnických školách obory zubní laborant, které byly ukončeny maturitou. Začátkem 90 let přibylo ještě dvouleté pomaturitní studium. V roce 1995 pak vznikají vyšší zdravotnické školy a na nich obor Diplomovaný zubní technik. Na středních zdravotnických školách je zubní technik přetransformován do podoby Asistent zubního technika, čímž přichází o značnou část kompetencí. Zubní technik a Dentální hygienistka¹⁵ se v současnosti stávají jedinými zdravotnickými obory, jež nemají vysokoškolskou formu studia. Všechny ostatní obory existují buď v bakalářské či magisterské podobě.

V příštím roce se bude v Parlamentu ČR rozhodovat o budoucí podobě našeho oboru. Doufám, že naši zákonodárci budou mít při volbě šťastnou ruku.

¹⁵ **Dentální hygienistka** je poměrně novým oborem v naší zemi oproti jiným státům, kde již funguje několik desetiletí. V České republice začala výuka nového studijního oboru Diplomovaná dentální hygienistka v roce 1996. Náplň práce dentální hygienistky je zaměřena na preventivní, léčebnou a vzdělávací činnost.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Uplatnění absolventů vyšších odborných škol na trhu práce, jejich úspěšnost při vstupu do zaměstnání úzce souvisí s volbou vzdělávací cesty. Důvodem je skutečnost, že jak dosažená úroveň vzdělání a kompetencí získaných během studia, tak i volba studijního oboru značným způsobem ovlivňují konkurenceschopnost absolventů, jejich finanční ohodnocení i další aspekty související s pracovním uplatněním. Volba oboru a to, do jaké míry odpovídá zájmům a schopnostem studenta ovlivňuje jeho vztah k profesi i případnou nespokojenost a odchod do jiného oboru.

5.1 CÍLE VÝZKUMU, STANOVENÍ HYPOTÉZ

5.1.1 Dotazníkové šetření

Prvním cílem mého průzkumu je zjištění spokojenosti absolventů s volbou VOŠ a oboru studia v důsledku konfrontace s konkrétními požadavky profese nebo studia na VŠ. Mým předpokladem je, že si většina respondentů cíleně zvolila tento konkrétní obor a měla zájem získat znalosti a dovednosti potřebné k výkonu povolání zubní technik. Chtěla jsem si zároveň ověřit, že pro čtvrtinu uchazečů byla volba VOŠ náhradním řešením po nepřijetí na VŠ.

Druhým cílem je zjištění spokojenosti absolventů s úrovní znalostí a dovedností získaných na VOŠ. Předpokládám, že úroveň spokojenosti absolventů se bude odvíjet od jejich uplatnění ve vystudovaném oboru. Ti, kteří použijí svoje nabyté kompetence v praxi, budou hodnotit výrazně lépe, nežli ti, kteří je nevyužijí v jiné vykonávané profesi či studiu jiného zaměření. Myslím, že bude převládat kladné hodnocení ve všech pěti dotazovaných oblastech.

Jako třetí cíl jsem si stanovila, jak studenti hodnotí své uplatnění na trhu práce, jejich vztah k profesi zubní technik a způsob získání prvního zaměstnání. Zde předpokládám, že naprostá většina absolventů nemá problém získat uplatnění na trhu práce. Proto odhaduji, že převážná část absolventů pracuje, z toho polovina na pozici zubní technik.

Čtvrtým cílem průzkumu je posouzení pohledů absolventů k vykonávanému povolání a s tím související míra jejich spokojenosti s platovým ohodnocením. Předpokládám zde největší zastoupení hodnoty jistota zaměstnání a nízké hodnocení úrovně platu zubního technika.

5.1.2 Cíle a hypotézy strukturovaného rozhovoru se školitelkami SOP

Moje otázky se týkaly šesti okruhů problémů, jež mě zajímaly.

1. Jaká je podle Vašeho mínění úroveň získaných kompetencí našich studentů.

Ověření si předpokladu, že školitelky budou hodnotit průměrně úroveň vědomostních a praktických dovedností studentů.

2. Jaký mají přístup k práci naši studenti během souvislé odborné praxe.

Předpoklad kladného hodnocení pracovní aktivity studentů během SOP.

3. Jaký je Váš názor na strukturu vzdělávání DZT v současnosti a budoucnosti v ČR.

Předpoklad, že by uvítaly změnu systému vzdělávání zubních techniků v České republice na vyšší bakalářskou úroveň.

4. Myslíte si, že je absolvent VOŠ odpovědnější, zralejší, než po SŠ? Jak vidíte uplatnění absolventů VOŠ na trhu práce.

Předpoklad kladného hodnocení vyššího věku absolventů VOŠ, jež je i odrazí v lepším uplatnění na trhu práce.

5. Podle čeho si vybíráte své budoucí zaměstnance.

Předpokládám, že si své budoucí zaměstnance vybírají na základě předchozí kladné zkušenosti ze SOP.

6. Jaké jsou Vaše důvody nepřijetí absolventa ucházejícího se o místo ve Vaší firmě.

Mezi hlavní důvody myslím budou patřit odlišné finanční představy uchazečů a nedostatek jejich pracovních zkušeností.

7. Jakou má podle Vás povolání zubního technika prestiž.

Můj předpoklad je hodnocení nízké prestiže povolání Diplomovaný zubní technik.

5.2 POUŽITÉ METODY

Jako první výzkumnou metodu jsem zvolila **dotazníkové šetření**

Individuálně sestavený dotazník pro obě skupiny absolventů obsahuje devět uzavřených otázek. Na otázku č. 2 jsem použila škálový typ, tak, aby bylo možno získat širší spektrum hodnocení.

Jako druhou metodu jsem zvolila **strukturovaný rozhovor se školitelkami** našich studentů na odborných praxích. Školitelkami proto, že obor zubní technik je značně feminizován a na naší škole vyučují odbornou praxi samé ženy. Cílem tohoto rozhovoru bylo zjistit jejich názor na úroveň vědomostí a dovedností studentů, vzdělávací strukturu oboru v ČR, a na otázky týkající se prestiže oboru zubní technik a uplatnění absolventů na trhu práce. Zvolila jsem záměrně zkušené praktičky, z nichž jsou dvě majitelky úspěšných zubních laboratoří a jedna pracuje na klinickém pracovišti, neboť právě ony mohou posoudit nezaujatě tyto aspekty. Všechny oslovené zároveň vyučují externě na naší škole, takže studenty znají jak ze školního prostředí, tak z reálné provozní situace. Některé z nich se staly po dobrých zkušenostech zaměstnavatelkami našich absolventů.

5.2.1 Struktura a velikost vzorků respondentů

Z časového hlediska jsem volila dvě skupiny respondentů, absolventů VOŠ.

První skupinu tvořilo 16 absolventů, kteří ukončili studium před třemi lety a druhou rovněž 16 absolventů končících studium před šesti měsíci. Ve druhé části průzkumu jsem oslovila celkem tři školitelky souvislé odborné praxe studentů.

5.2.2 Průběh průzkumu

V lednu tohoto roku jsem rozeslala e-mailovou poštou dotazníky 36 absolventům naší školy, návratnost byla 100% u nových absolventů a 80% u absolventů po 3 letech od ukončení studia. Z tohoto hlediska lze šetření hodnotit jako úspěšné a vzorek respondentů jako dostatečně reprezentativní.

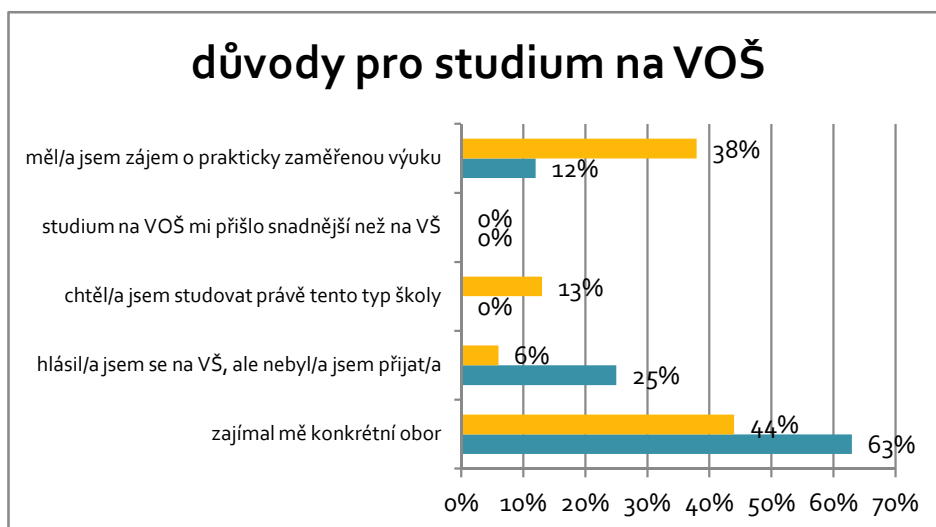
5.2.3 Interpretace výsledků nestandardizovaného dotazníku pro dvě skupiny absolventů VOŠ a ověření hypotéz

Základem interpretace výsledků byly četnosti odpovědí na jednotlivé otázky. Shromážděné poznatky jsem zpracovala na počítači, provedla výpočet odpovědí a na základě výsledků jsem vytvořila ke každé otázce graf. Pro lepší názornost jsem odpovědi obou skupin respondentů vždy sloučila do jednoho grafu.

absolventi po 6 měsících (žlutá barva)

absolventi po 3 letech (modrá barva)

otázka č. 1



Graf 1 Důvody studentů pro volbu studia na VOŠ

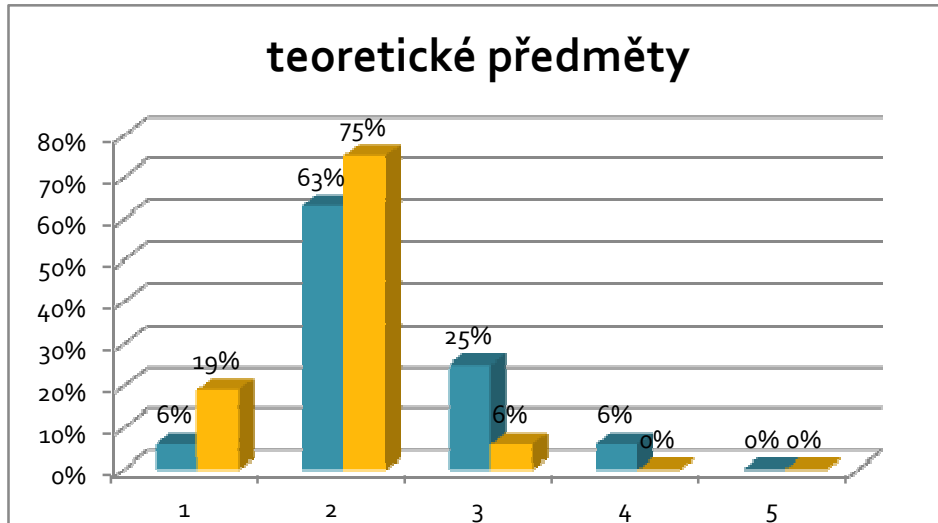
Volba studia na VOŠ je ovlivněna předchozí studijní volbou střední školy. Zjištění, proč si maturanti zvolili tento typ studia ukazuje, jaká jsou jejich očekávání ve vztahu k tomuto typu vzdělání. Z odpovědí vyplývá, že nejvíce uchazeče zajímal konkrétní obor, poté se odpovědi značně liší. Nové absolventy zajímala na druhém místě prakticky zaměřená výuka, ale u skupiny absolventů po 3 letech byl u 4 respondentů důvod nepřijetí na VŠ. Tento fakt se zobrazil i v grafu č.4. Jsou to následně ti, kteří po ukončení studia na VOŠ úspěšně pokračují ve vysokoškolském studiu. Je přínosné, že je mezi nimi i jedna budoucí zubní lékařka, pro niž bude znalost práce zubního technika velkou výhodou. To, že

uchazeče zajímal konkrétní obor a prakticky zaměřená výuka je pozitivní zjištění, neboť se studenty, kteří si cíleně vyberou obor se dobře pracuje. Tito lidé mají zájem si osvojit vědomosti a dovednosti s cílem se dobře uplatnit v oboru. Předpoklad o cílené volbě oboru se mi potvrdil (63%, 44%). Druhý předpoklad ohledně náhradního řešení z důvodu nepřijetí na VŠ, se potvrdil u skupiny absolventů po 3 letech od ukončení studia (25%), ale u nových absolventů se nepotvrdil (pouze 6%).

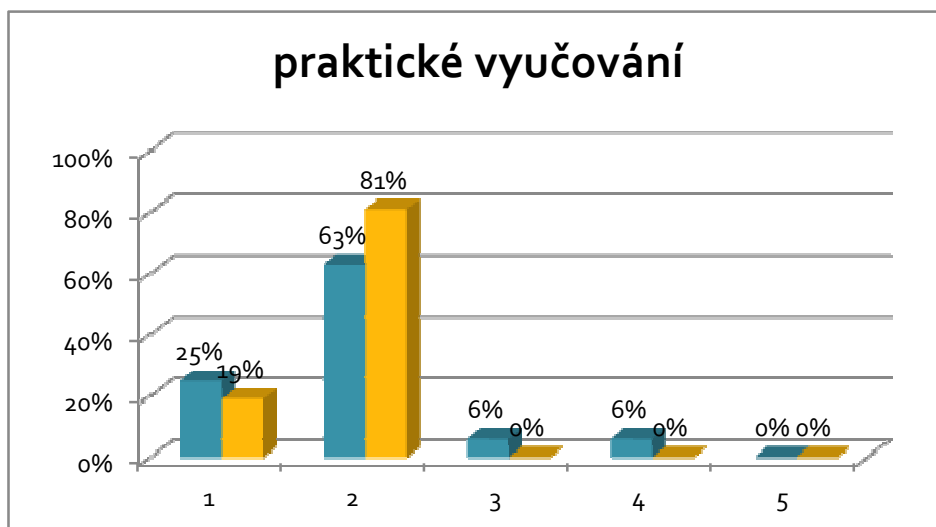
otázka č.2

Hodnocení získaných kompetencí

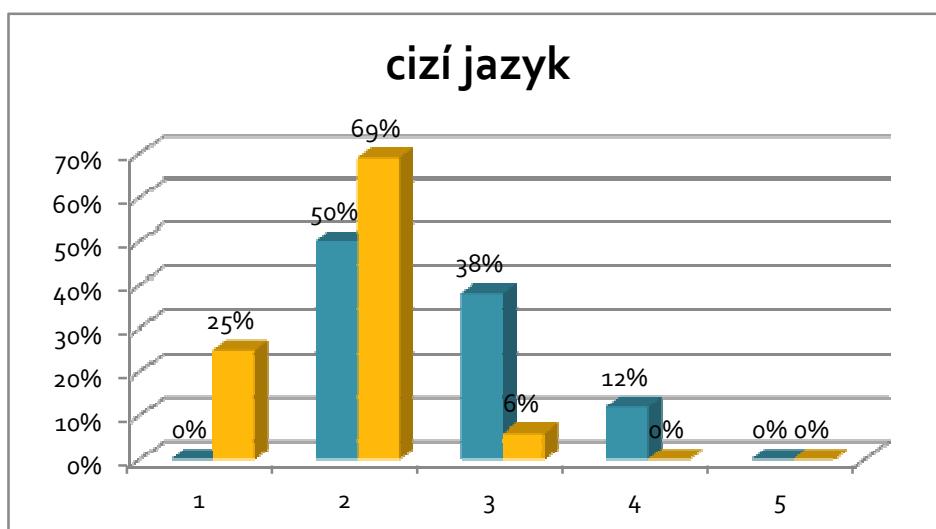
Jedním z pohledů hodnocení vzdělávací cesty je názor absolventů na to, jak jsou dobře připraveni pro praxi z hlediska jednotlivých kompetencí. Použila jsem zde škálovou otázku tak, aby mohli absolventi vyjádřit svoje hodnocení v rozmezí 1-5, přičemž 1 je nejlepší.



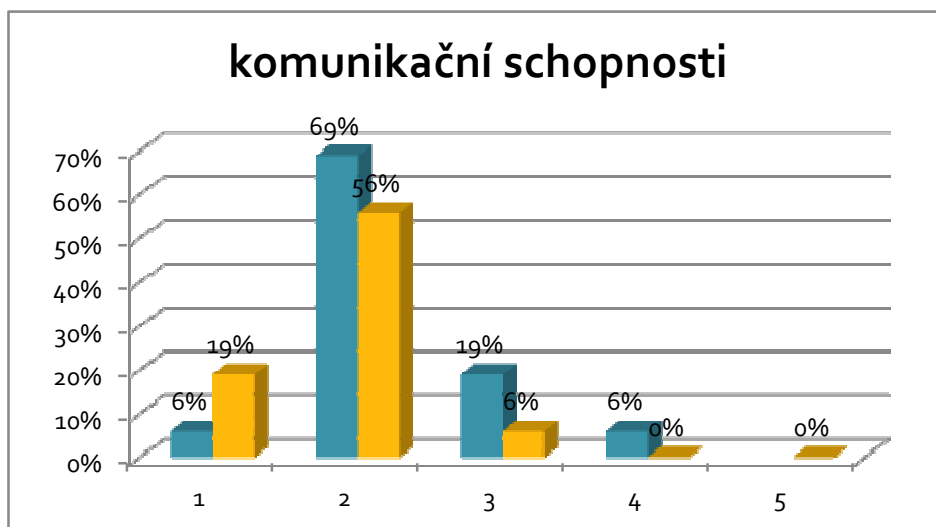
Graf 2 Hodnocení úrovně teoretických předmětů



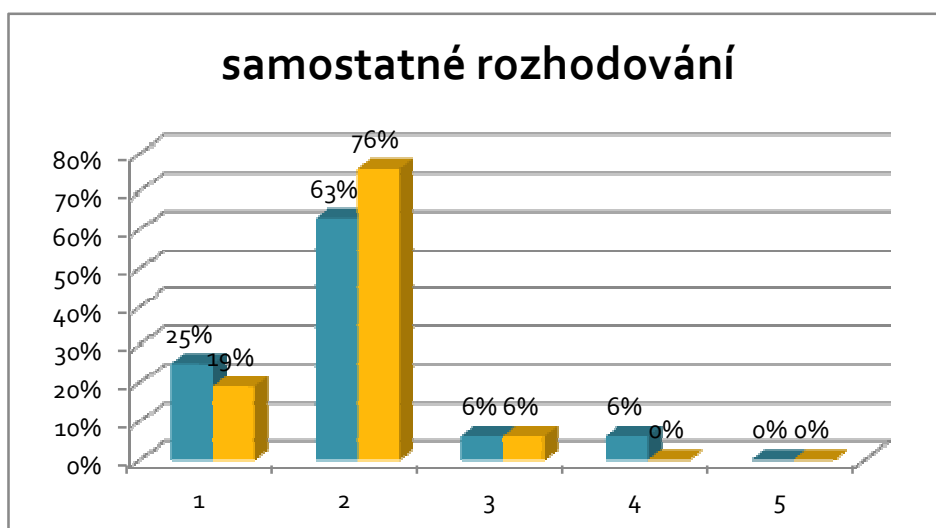
Graf 3 Hodnocení úrovně praktického vyučování



Graf 4 Hodnocení úrovně výuky cizího jazyka



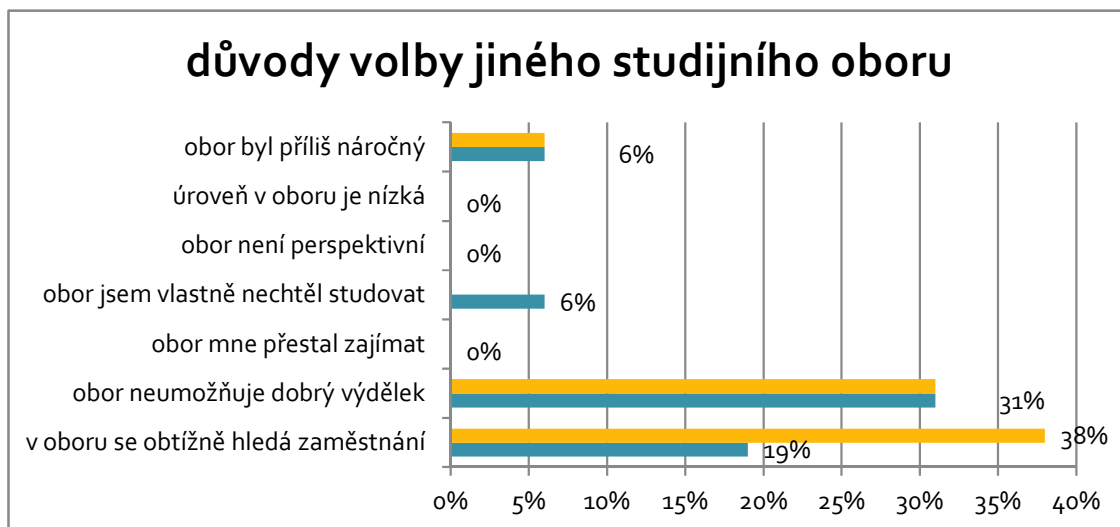
Graf 5 Hodnocení úrovně komunikačních schopností



Graf 6 Hodnocení dovednosti samostatného rozhodování

Porovná-li spokojenost s jednotlivými kompetencemi navzájem, je zřejmé, že nejvíce jsou hodnoceny stupněm č. 2 získané praktické dovednostmi (63%, 81%), teoretické znalostmi (63%, 75%) a schopnosti se samostatně rozhodovat (63%, 76%). O něco hůře byly hodnoceny komunikační dovednosti (69%, 56%). Nejhůře hodnocenou kompetencí je znalost cizího jazyka (50%, 69%). Na tomto faktu se patrně podílela častá změna vyučujících v jednotlivých ročnících. Výše uvedené výsledky potvrdily můj předpoklad hodnocení.

otázka č.3

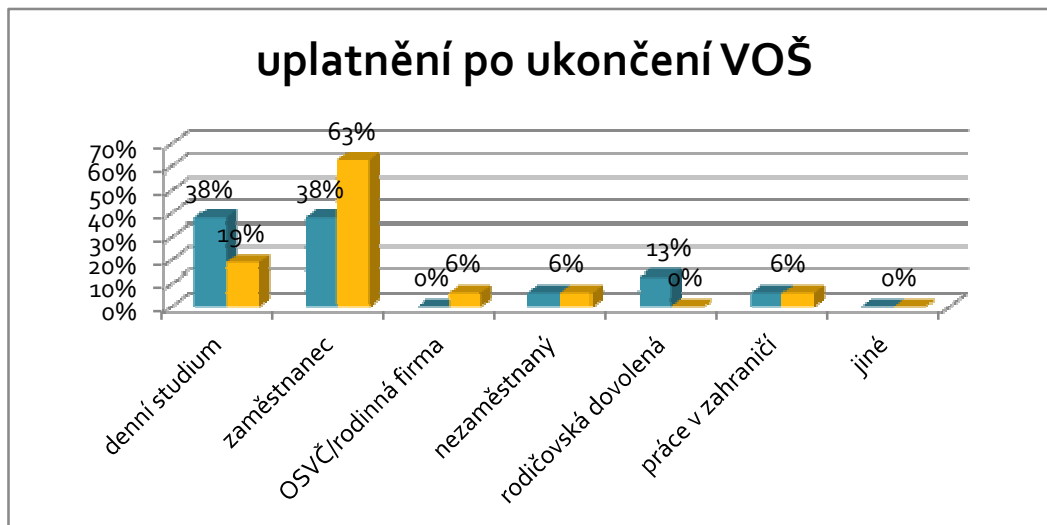


Graf 7 Důvody volby jiného studijního oboru

Z celkového pohledu vyplývá, že by si 38% nových absolventů vybralo jiný studijní obor z důvodu obtížného hledání zaměstnání, 31% z důvodu nízkého výdělku. Tady musím podotknout, že zubní technik může mít velmi nadprůměrný plat, ale ne za 8 hodin práce a ne všude. Velmi záleží na druhu zhotovovaných náhrad. Obecně jsou zubní technici zařazení na úseku fixních náhrad a vyrábějící keramické korunky a můstky výrazně lépe ohodnoceni, než ti, kteří zhotovují snímatelné protézy a ortodontické aparátky. Tento fakt je způsoben vysokou cenou keramických náhrad a způsobem úhrady zdravotním pojišťovným. Rovněž u pacientů je více ceněna fixní náhrada¹⁶, než snímací, která s sebou nese snížený komfort při nošení.

¹⁶ korunkové a můstkové stomatologické náhrady

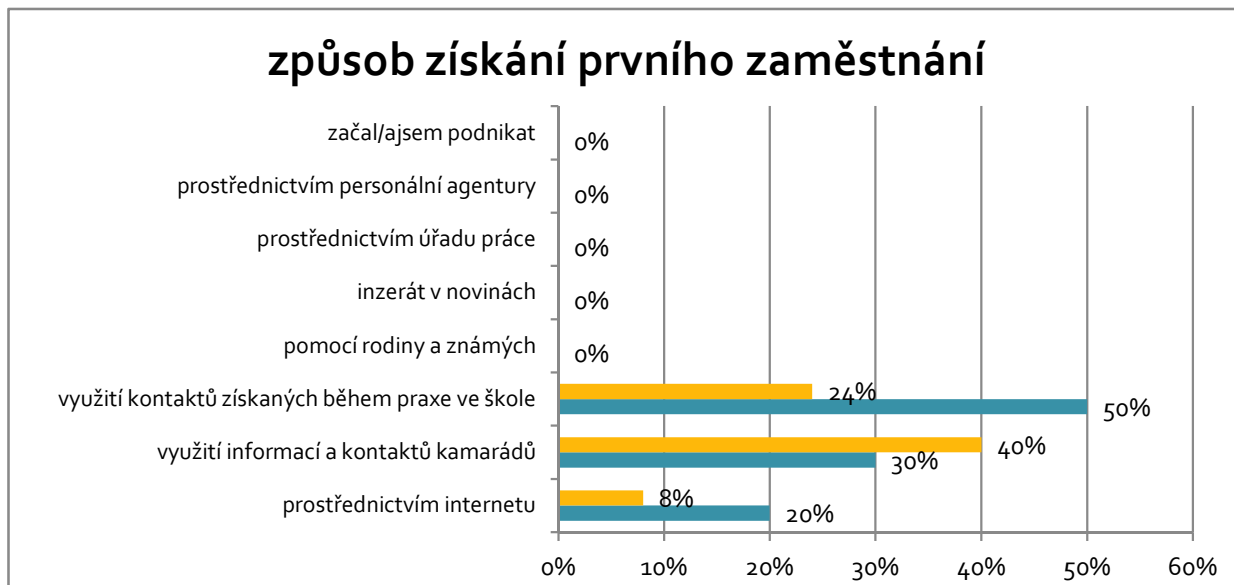
otázka č.4



Graf 8 Uplatnění absolventů po ukončení VOŠ

Po ukončení studia na VOŠ získalo zaměstnání ve skupině nových absolventů 63%, po 3 letech 38%. Všichni pracují v pracovním poměru na dobu neurčitou. Dennímu studiu na VŠ se věnuje 19% a 38%. V obou skupinách 1 absolventka pracuje v zahraničí, a 1 je nezaměstnaná. Ve skupině starších absolventů jsou dvě respondentky (jedna pracovala v profesi, jedna v příbuzné profesi jako zubní instrumentářka) na rodičovské dovolené a ve skupině nových absolventů se jeden uplatnil v rodinné firmě. Spektrum oblastí vysokoškolského studia je široké, od studia práv, medicíny po zahradní architekturu. Zajímavé je, že nezaměstnaná v modré skupině je absolventka bakalářského studia odlišného zaměření a ve žluté skupině nezaměstnaná uplatnění ještě nehledala. To, že je v každé skupině pouze jeden nezaměstnaný, pokládám za pozitivní zjištění. Předpoklad, že pracuje většina absolventů se mi tedy potvrdil.

otázka č. 5

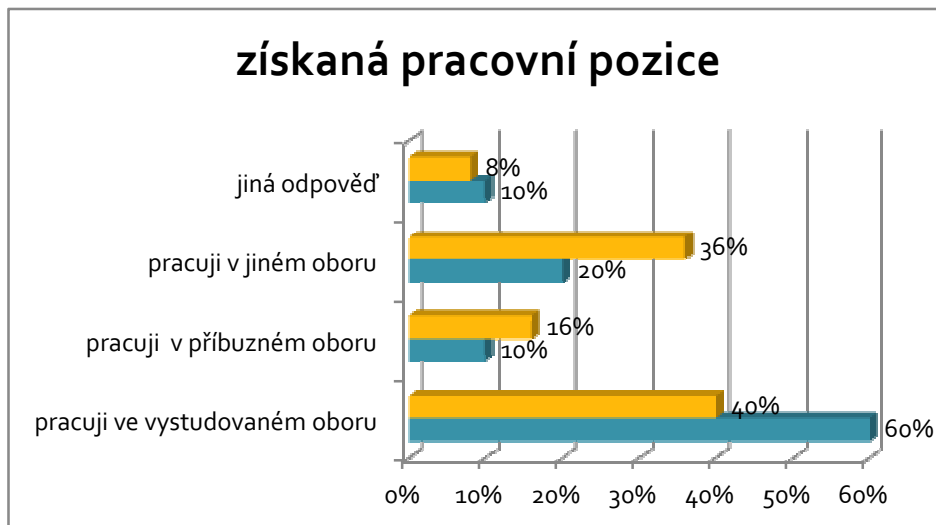


Graf 9 Způsob získání prvního zaměstnání

Z grafu vyplývá, že nejčastěji získali absolventi v modré skupině svoje první zaměstnání pomocí kontaktů získaných během školní souvislé praxe, což mě velmi těší. Na druhém místě jsou informace a kontakty od kamarádů a na třetím místě internetové nabídky. Zajímavé je, že ani jeden absolvent nevyužil služeb úřadu práce, ani personálních agentur. Z toho usuzuji, že nikdo neměl problém sehnat práci, i když ne vždy ve vystudovaném oboru. Fakt, že nespolehali na rodinné kontakty ukazuje nižší závislost na rodičích, než je tomu u středoškoláků. Přičítám to větší samostatnosti, kterou získají během studia. Musí zvládat samostatné bydlení, dojíždění z místa bydliště, dlouhodobé brigády při studiu, kterými si přivydělávají na školné. Někteří z nich již během studia pracují na částečný úvazek v zubních laboratořích, kde jim často po dobrých zkušenostech, jakmile vystudují, nabídnou místo. Zároveň pro mě není překvapením, že nikdo nezačal podnikat v oboru. Tento počin vyžaduje velké finanční prostředky, a proto vím pouze o třech jedincích v uplynulých letech, kteří převzali od rodičů (stomatologů) zubní laboratoř a kterou vedou jako OSVČ¹⁷.

¹⁷ osoba samostatně výdělečně činná

otázka č. 6

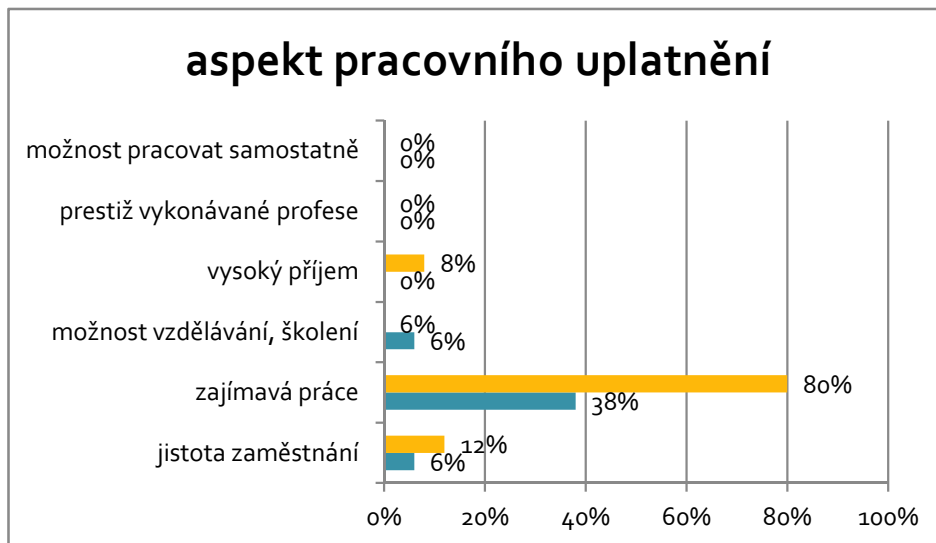


Graf 10 Získaná pracovní pozice po ukončení studia

Jednou ze zásadních otázek, jež se vztahují k uplatnění absolventů VOŠ je, zda po ukončení školy pracují ve svém oboru, nebo odcházejí za prací do jiných oborů. Z grafu je zřejmé, že že 60% absolventů po 3 letech 40% nových absolventů pracuje ve vystudovaném oboru. Při uplatnění v jiných oborech je to opačně, více nových respondentů pracuje v jiném oboru než ve skupině po 3 letech od ukončení školy. Část absolventů pracuje v příbuzných profesích, jako jsou zubní instrumentářky, či prodejci v dentálních depech. Skutečnost, že se prakticky všichni uplatnili na trhu práce, svědčí o jejich dostatečné flexibilitě. Jiná odpověď znamená nezaměstnané absolventky.

Předpokladu, že polovina absolventů pracuje na pozici zubního technika, jsem se přiblížila pouze v průměru obou skupin (60% a 40%).

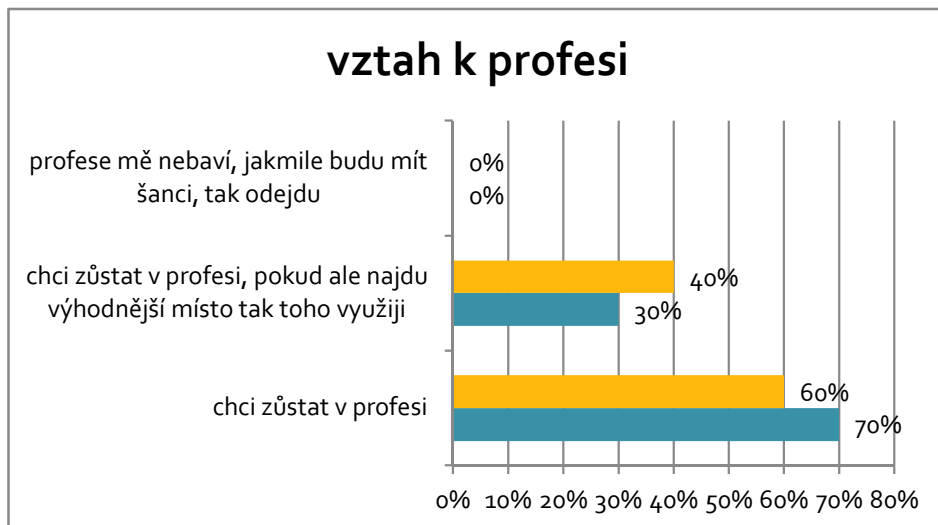
otázka č.7



Graf 11 Hodnocení aspektů pracovního uplatnění

Tabulka ukazuje hodnoty práce a očekávání absolventů při pracovním uplatnění. Nejpodstatnější je pro absolventy zajímavost pracovního místa. Druhé místo 12% získala jistota zaměstnání u nových absolventů. Ve skupině po 3 letech ji volilo pouze 6% absolventů. Tento fakt přičítám tomu, že se tito mladí lidé ještě nemuseli potýkat s nezaměstnaností, a proto tomu nepřikládají váhu. Ve skupině nových absolventů 8% upřednostňuje vysoký příjem, ve skupině po 3 letech 6% vysoko hodnotí možnost dalšího vzdělávání a školení. Pro nikoho není důležitá možnost pracovat samostatně, či prestiž vykonávaného povolání. Můj předpoklad hodnocení se mi tedy nepotvrdil.

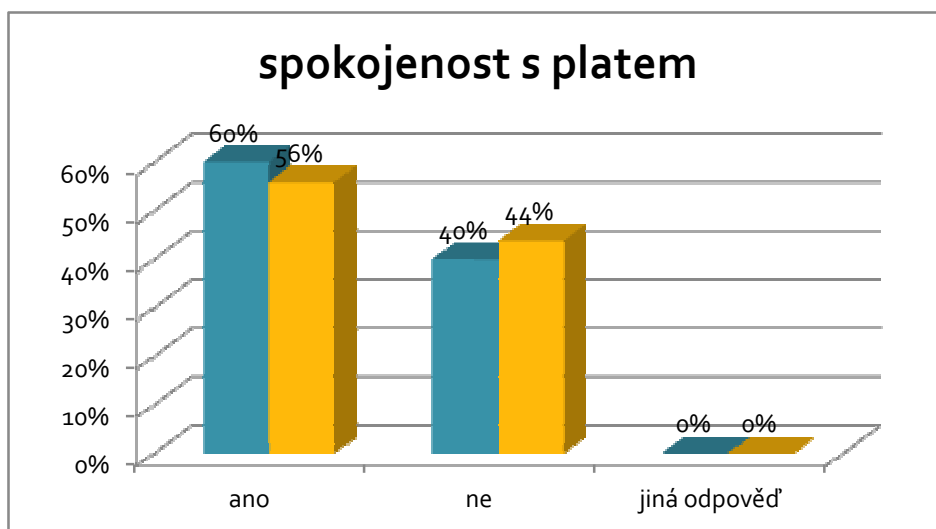
otázka č. 8



Graf 12 Vztah absolventů k vykonávané profesi

Je zřetelné, že naprostá většina absolventů chce zůstat v oboru, ale zároveň se nebrání lepší nabídce odjinud. Pro věkovou skupinu 21 – 26 let je přirozené, že nezůstane na jedné pracovní pozici celý život. Dobrým zjištěním je absence absolventa, kterého práce netěší.

otázka č. 9



Graf 13 Spokojenost absolventů s platovým ohodnocením

Tady je hodnocení jasné – 60% respektive 56% absolventů je spokojeno s platovým ohodnocením a zároveň 40% respektive 40% je nespokojeno.

Základní platy začínajících zubních techniků nepatří k těm nejvyšším (12 500 Kč). Když po zaškolení začnou plnit tzv. normu (zhotovení určitého množství stomatologických náhrad), může jejich příjem stoupnout. Ale jak jsem již zmínila u otázky č. 3, je to na úkor volného času, stresu a vysokého vypětí. Konkurence mezi zubními laboratořemi je velká, a tak je celková cena výrobku tlačena co nejnižší. S tím souvisí i nižší platové ohodnocení, než by si naši absolventi přáli. To je i nejčastějším důvodem odchodu do jiných profesí. První měsíce v zaměstnání jsou velmi náročné. Nejobtížnější je zpravidla zrychlení pracovního výkonu. Jelikož je na každý výkon určen počet normo minut, musí jej technik celý zvládnout ve stanoveném čase, jinak nedokáže plnit měsíční normu. Navíc se musí naučit plánovat si práci tak, aby ji stačil odevzdat do ordinace k jednotlivým návštěvám pacienta. Počet těchto návštěv se liší, je to od tří do šesti. Proto je náročné se naučit kombinovat jednotlivé fáze pracovního postupu, neboť současně zubní technik pracuje na několika kazuistikách pacientů. Přestože je v zahraničí ruční práce zubního technika výrazně lépe ohodnocena, u nás tomu tak stále není. Jistě se na tom podílí i fakt, že je zde tato profese výrazně feminizována.

5.2.4 Interpretace výsledků rozhovoru se školitelkami SOP¹⁸

Strukturovaný rozhovor se všemi respondentkami uskutečnil v předvánočním čase loňského roku na neutrálním území. Využila jsem příležitosti každoročního pravidelného přátelského setkání v závěru roku k položení několika otázek, které mě zajímaly.

otázka č. 1:

Jaká je podle Vašeho mínění úroveň teoretických znalostí a praktických dovedností studentů DZT na VOŠ.

K tomu se všechny shodly, že jejich úroveň je v celku průměrná. Téměř vždy se v každém ročníku vyskytne výrazně šikovný student a rovněž jsou zde i slabší studenti.

Můj předpoklad hodnocení se mi zde potvrdil.

otázka č. 2:

Jaký přístup k práci mají naši studenti během souvislé odborné praxe a jakou úroveň dosahují jejich zhotovené práce.

Všechny tři školitelky odpověděly, že jsou naši studenti na SOP aktivní, mají zájem se seznámit s novými podněty v reálné praxi. Úroveň jejich zhotovených prací je dobrá, s občasnými nedostatky, které jsou způsobeny jejich nedostatečnou zkušeností. Přesto je množství odvedené práce výrazně menší, než u profesionálního technika.

otázka č. 3

Jaký je Váš názor na strukturu vzdělávání DZT v současnosti a jakou podobu bude mít v budoucnosti.

Zde se odpovědi lišily. Všechny školitelky odpověděly, že by uvítaly změnu, z toho dvě na vyšší bakalářskou úroveň, jedna na plnohodnotnou středoškolskou úroveň.

Předpoklad, že by všechny tři uvítaly změnu systému vzdělávání zubních techniků v České republice na vyšší bakalářskou úroveň se mi nepotvrdil.

¹⁸ SOP souvislá odborná praxe studentů, kterou absolvují v každém ročníku v rozsahu 2- 4 týdny

otázka č. 4

Myslíte si, že je absolvent VOŠ odpovědnější, zralejší, než po SŠ?

Tady respondentky jednoznačně kladně hodnotily vyšší věk absolventů. Největší rozdíl mezi nimi spatřují v tom, že absolventi střední školy jsou často při volbě studia ovlivněni rodiči, kdežto maturanti se většinou k dalšímu studiu rozhodují sami, tudíž jsou více motivováni uspět. Předpoklad kladného hodnocení vyššího věku absolventů VOŠ, jež je i odrazí v lepším uplatnění na trhu práce se mi zde potvrdil.

otázka č. 5

Jak vidíte uplatnění absolventů VOŠ na trhu práce a podle čeho si vybíráte své budoucí zaměstnance.

K této otázce se všechny školitelky vyjádřily v tom smyslu, že uplatnění absolventů je v současné době problematické. Záleží na místě a momentální poptávce. Většinou ve větších městech, kde zároveň sídlí zdravotnická škola, je najít pracovního místa obtížnější, než v menších aglomeracích.

Budoucí zaměstnance si dvě školitelky vybírají podle předchozí dobré zkušenosti ze SOP, jedna dává přednost celkovému dojmu při přijímacím pohovoru a předvedené práci. Zároveň podotkly, že u neznámých uchazečů využívají možnost informovat se na ně buď v absolvované škole, nebo u předchozího zaměstnavatele. Předpoklad, že si své budoucí zaměstnance vybírají na základě předchozí kladné zkušenosti ze SOP se mně tedy zcela nepotvrdil.

otázka č. 6

Jaké jsou Vaše důvody nepřijetí absolventa ucházejícího se o místo ve Vaší firmě.

Jako hlavní důvody označily nereálné představy absolventů o výši jejich mzdy a pracovní době. V některých případech mají zaměstnavatelky obavy z toho, že absolventi po zapracování odejdou za výhodnější nabídkou.

Předpokládala jsem důvod vysoké mzdy, což se potvrdilo. Druhý předpoklad o nedostatku zkušeností se mně nepotvrdil.

otázka č. 7

Jakou prestiž má podle Vás povolání zubního technika.

Odpovědi respondentek se lišily. Dvě si myslí, že má profese zubní technik nízkou prestiž, jedna vysokou. Možná je kladná odpověď této respondentky ovlivněna tím, že pracuje na státním klinickém pracovišti, kde je povědomost o profesi zubního technika větší. Jinak ale většina běžných pacientů o zubních technicích neví buď nic, nebo si je pletou se zubní sestrou.

Zde se můj předpoklad nízké prestiže povolání také zcela nepotvrdil.

6 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Zjištěné a v předchozím textu interpretované výsledky se dají stručně shrnout.

Z hodnocení výsledků prvního cíle nestandardizovaného dotazníku vyplývá, že pro naprostou většinu uchazečů o studium byla tato volba cílená, neboť je nejvíce zajímavá prakticky orientovaná výuka oboru Diplomovaný zubní technik. Tento můj předpoklad se tedy potvrdil. Ohledně náhradního řešení studia na VOŠ z důvodu nepřijetí na VŠ, se můj předpoklad splnil pouze u skupiny absolventů po třech letech od ukončení studia. Pro naši školu lze vyvodit pozitivní zjištění o dobré informovanosti uchazečů o toto studium. I nadále tedy budeme prezentovat naši školu a obor na středních školách v Plzni, které každoročně navštěvujeme a snažíme se přiblížit specifika tohoto zajímavého povolání. Fakt, že pro část uchazečů je VOŠ náhradním řešením místo studia na VŠ, je pro nás výhodou. Naskýtá se zde možnost užší spolupráce s lékařskou fakultou UK ohledně nabídky studia pro nepřijaté uchazeče.

Ze zpětného pohledu hodnocení získaných kompetencí během studia absolventy naší školy je zřejmá velmi dobrá spokojenost s nabytými vědomostmi i dovednostmi (druhý stupeň nabídnuté škály hodnocení). Můj předpoklad hodnocení se tedy splnil. Na druhou stranu pouze menší část dotazovaných volila stupeň číslo jedna a tedy pro nás je to signál, v kterých oblastech je potřeba zlepšit pedagogickou práci.

Při vyhodnocování výsledků třetího cíle průzkumu jsem zjistila následující skutečnosti. Nejvýraznějších hodnot dosahují absolventi v oblasti zaměstnanec a student VŠ. Ve skupině absolventů po třech letech je to dokonce stejný procentuální poměr, u nových absolventů převažují zaměstnanci. Za výrazně pozitivní považuji skutečnost velmi nízké nezaměstnanosti v obou sledovaných skupinách. Nejčastějším způsobem získání prvního zaměstnání se jeví kontakty získané během souvislých praxí ve škole. To je pro naši školu důležité zjištění, neboť se tak může velkou měrou podílet na profesním uplatnění našich absolventů.

Poslední oblastí, na kterou jsem se zaměřila, byly pohledy našich absolventů na vykonávané povolání. Nejpozitivněji hodnotí atraktivitu vykonávané profese, což je myslím dobře pro jejich motivaci k nalezení takové pracovní pozice, která je bude

uspokojovat. Mínusem je vysoké procento nespokojených absolventů s finančním ohodnocením podle pracovního výkonu. Jednou z možností lepšího ocenění práce zubních techniků je vycestování do některých zemí EU. Proto naše absolventy vybavujeme Europassy, které je opravňují k výkonu povolání po celé Evropě. V lednu tohoto roku proběhlo na naší škole jednání se zástupci několika zubních laboratoří v Bavorsku, kteří mají zájem o naše absolventy. Na tuto výzvu se přihlásilo šest studentek třetího ročníku. Po absolutoriu budou mít tedy možnost získat pracovní místo v těchto firmách. Znamená to pro ně dobrou životní zkušenost, ale i nutnost dostudovat odborný německý jazyk. Většina našich studentů pokračuje na naší škole totiž v navazujícím anglickém jazyce. Pro každodenní kontakt s německými kolegy v zubních laboratořích je ale nezbytné ovládat odborné výrazy v němčině. V tomto směru je to výzva pro naše kolegy vyučující jazyky, aby do budoucna zohlednili tyto nové aspekty ve své výuce. Další možností lepšího ohodnocení se zde jeví pracovat jako OSVČ. Naši absolventi jsou na tuto variantu dobře připravováni, neboť ovládají základní požadavky nutné pro tuto činnost. Jsou vybaveni kompetencemi v oblasti firemního práva, ekonomiky a managementu.

Z odpovědí získaných v strukturovaném rozhovoru se školitelkami našich studentů na jejich souvislých praxích jsem si ověřila následující předpoklady. V úrovni hodnocení získaných kompetencí absolventů jsem se můj předpoklad průměrného hodnocení shodoval s odpověďmi dotazovaných. Pro doporučení pro pedagogickou praxi mojí i mých kolegů to znamená zamyslet se nad tím, jak současný stav zlepšit. Jednou z možností bych viděla zavedení prospěchového stipendia pro lepší motivaci studentů. Pozitivním zjištěním je kladné hodnocení pracovní aktivity během SOP, což jsem rovněž předpokládala. Názory na strukturu vzdělávání zubních techniků se lišily oproti mému předpokladu. Tato zjištěná skutečnost odráží i rozporuplné názory v odborné veřejnosti. Část odborníků by chtěla návrat k středoškolské formě studia zubního technika a část by uvítala přechod na vysokoškolskou bakalářskou úroveň. Můj předpoklad ohledně vyššího věku absolventů se shodoval s názory respondentek, které jej označily za výhodu, jež se projevuje i ve snadnějším uplatnění našich absolventů na trhu práce. Svoje budoucí zaměstnání si nevolí podle předchozích dobrých zkušeností všechny, jedna dává přednost dojmu z osobního pohovoru a předvedené práci. Tady se můj předpoklad splnil

pouze z části. Pro moji praxi to znamená zaměřit se na přípravu studentů ohledně pohovorů s budoucím zaměstnavatelem, tak aby v něm uspěli. Zejména naučit se čelit zvýšené psychické zátěži, prezentovat svoje získané dovednosti, přesvědčit zaměstnavatele, že právě „já jsem ten pravý pro vaši firmu.“ S tím souvisí i otázka finančního ohodnocení uchazečů na pracovní pozici zubního technika. Absolvent musí znát rozmezí, ve kterém může očekávat nabídku zaměstnavatele. Ušetří si tak zklamání z nereálných očekávání. Svou malou dosavadní zkušenost musí umět vyvážit nabídkou zvýšeného úsilí a zájmu o práci. Předpoklad nízké prestiže povolání zubního technika se mi potvrdil pouze z části. Je tedy potřeba zlepšit informovanost široké veřejnosti o tomto specifickém zdravotnickém oboru.

ZÁVĚR

Záměrem této bakalářské práce byla snaha o ucelený pohled na přípravu a uplatnění studentů a absolventů vyšší odborné zdravotnické školy pro praxi. Moje práce je členěna na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části se zabývám charakteristikou oboru Diplomovaný zubní technik na naší škole, profilu absolventa, možnostem jeho uplatnění a podmínkám přijetí. Popisuji zde požadavky kladené na studenta během studia, strukturu vzdělávacího programu a získané výsledné kompetence absolventů. Dále se zmiňuji o vzdělávacích cílech odborných předmětů a praktického vyučování. Následně zde uvádím používané vyučovací metody a formy při praktickém vyučování ve školních laboratořích. V další části se krátce věnuji požadavkům na učitele praktického vyučování a standardům učitelské profese. Pro lepší orientaci v problematice uvádím příklady organizace struktury vzdělávání zubních techniků v některých státech Evropy.

Praktická část nejprve definuje cíl a předpoklady průzkumu, dále pak použité metody, popis vzorku respondentů a na závěr prezentaci a interpretaci výsledků. Pro absolventy jsem vytvořila dotazník, názory odborníků z praxe se odrážejí v rozhovoru s nimi. Vyhodnocení výsledků dotazníku pro obě skupiny absolventů jsem pro lepší přehlednost znázornila vždy v jednom grafu. Pod každým grafem následuje příslušný komentář, který rozebere a hodnotí zjištěná fakta. V další části interpretuji názory odborníků, získaných v rozhovoru s nimi. Následuje potvrzení či vyvrácení předpokladů. Tyto se mi z velké části potvrdily, neboť se mohu opřít o zkušenosti ze čtyřicetiletého působení v oboru. Nejprve jako studentka, potom jako zubní technička na klinickém pracovišti Fakultní nemocnice v Plzni, posléze v několika soukromých firmách a nyní osmým rokem jako odborná učitelka.

Moje práce je zaměřena na průzkum názorů našich absolventů. Absolventi jsou obecně řazeni ke skupinám, kterým je třeba věnovat zvýšenou pozornost, protože jejich přechod na pracovní trh je spojen s řadou negativních faktorů, jež ho značně ovlivňují. Tím nejdůležitějším je celková úroveň nezaměstnanosti, která je právě v současné době díky hospodářské krizi vyšší a absolventů příliš nepřeje. Na trhu práce si při hledání vhodného pracovního místa často konkurují uchazeči s praxí a absolventi škol. Tito mají

oproti těm zkušenějším nevýhodu v tom, že se nemohou prokázat svými praktickými zkušenostmi a často zde hraje roli i kvalita těchto absolventů. Stále více jsou ceněny kvalitní znalosti, schopnosti a dovednosti. Absolventi sice nemají žádnou praxi, ale zase mají čerstvé odborné znalosti a ochotu učit se a dále vzdělávat.

Získané poznatky z průběhu šetření mi umožnily detailnější pohled na moji práci odborné učitelky praktického vyučování na vyšší odborné škole. Hlavní přínos spatřuji v získání hlubšího rozboru přístupu bývalých studentů k absolvovanému studiu a jejich názorům na kvalitu získaného vzdělání a hodnocení tohoto oboru všeobecně.

Tyto výsledky bych chtěla uplatnit ke zlepšení nejen mé práce a mých kolegů, ale i celé školy a to hlavně v návaznosti při tvorbě nové reakreditace našeho oboru, která nás čeká v příštím roce.

Domnívám se, že cíle mé práce byly za pomoci použitých zdrojů informací a literatury splněny. Ne všechny předpoklady dopadly zcela podle mých představ, ale celkově výsledky považuji za uspokojivé. Za nejcennější považuji názory absolventů a odborníků z praxe. V závěru lze konstatovat, že obor zubní technik má i přes výše nastíněné problémy jistou perspektivu.

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

- ČADÍLEK, M. *Didaktika praktického vyučování I*. Brno: MU, 2005. ISBN 80-210-1081-9
- GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice* Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85931-15-X
- KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X
- PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-172-7
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-047-X
- SITNÁ, D. *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*. Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-241-1
- TRHLÍKOVÁ, J., ÚLOVCOVÁ, H., VOJTĚCH, J. *Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění – II. etapa* Praha NÚOZ 2008.
- VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. *Pedagogika pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3357-9
- VINTR, J. *Úvod do didaktiky odborného výcviku*. České Budějovice: JU, 1998. ISBN 80-7040-292-X
- ZELENKÁ, M. *Přechod absolventů škol ze vzdělávání na pracovní trh*. Vyd. 1. Praha UK, 2008. ISBN 978-80-7290-372-6
- [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1305>
- [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1305>
- [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.vosplzen.cz/>
- [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://komorazt.cz/vzdelani/skoly/>
- [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://komorazt.cz/2011/06bakalarske-studium>
- [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.stomateam.cz/index.php?clanek=331>
- [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.kezmuves-prateru.sulinet.hu>
- [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.zahntechniker.at>
- [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.bsltz.at/frameset.html>
- [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www.ulmato.de/zahntechnikeker.asp>
- [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://www2.bibb.de/tools/aab/ao/3031zahn.pdf>
- [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://www.dentalkompakt-online.de/76_produkliste.htm
- [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: http://theses.cz/id/1iwwrw/BP_Sedlakova_2011.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Výuka ve školní laboratoři.....	14
Obr. 2 Demonstrace metody Flexite.....	21
Obr. 3 Skenování metodou CAD/CAM.....	21
Obr. 4 Závěrečná praktická zkouška DZT 3.....	23
Obr. 5 Exkurze ve firmě Spofa Dental.....	23
Obr. 6 Školení ve firmě VITA SRN.....	24
Obr. 7 Skenování CAD/CAM firma Sirona.....	25
Obr. 8 Prohlídka expozice ve firmě Sirona.....	25
Obr. 9 Studentka DZT 3 na soutěži Dent Cup.....	26
Obr. 10 Student naší školy získal 1. místo v mezinárodní soutěži.....	27
Obr. 11 Osvědčení o výkonu povolání bez odborného dohledu.....	30
Praktické vyučování ve školní laboratoři.....	33
Obr. 12 Certifikát o absolvování kurzu pro učitele praktického vyučování Ivoclare Lichtenštejnsko.....	34
Obr. 13 Certifikát o absolvování kurzu pro učitele praktického vyučování Renfert SRN....	34

SEZNAM PŘÍLOH

CD ROM

A

vlastní text práce

B

evaluační dotazník mé pedagogické činnosti

deník souvislé odborné praxe studentů

vyhodnocené dotazníky pro absolventy

C

obrázky

RESUMÉ

Tato bakalářská práce se zabývá specifickou profesní přípravou studentů oboru Diplomovaný zubní technik, především jejím zaměřením na kompetence požadované trhem práce. V teoretické části je přiblížena metodika praktického vyučování, používané metody a formy, také požadavky kladené na studenta i učitele. Rovněž jsou zde pro srovnání zmíněny systémy vzdělávání tohoto oboru v dalších evropských zemích.

Praktickou část tvoří průzkum uplatnění absolventů oboru, jednak z pohledu jich samotných, tak i z pohledu jejich školitelů, budoucích zaměstnavatelů. Toto šetření je graficky zpracováno.

V závěru jsou výsledky průzkumu podrobně vyhodnoceny a je stanoveno doporučení pro praxi.

This bachelor thesis deals with the specifics of the professional preparation of graduate student of dental techniques, especially with its focus on the competencies required by the labor market.

In the theoretical part the methodology of practical teaching, the applied methods and forms, and the requirements for student and teacher are introduced. For comparison, also the education systems in this field in other European countries are discussed.

The practical part consists of a survey of graduates in the field, both from the view of themselves and also from the perspective of their trainers, future employers. This survey is graphically represented.

At the end the findings of survey are analyzed in detail, and the recommendations for practice are set out.